

Biblioteksbladet

SVENSK BIBLIOTEKSFÖRENING
TIDNING UTGIVEN SEDAN 1916

nr 04/2019

[s6] Personal flyr
Södertälje bibliotek

[s7] Jesper Klein: "Sverige
släpar efter digitalt"

[s38] Så fick Schillerska in
världslitteraturen

POR-
TRÄTT

**MATILDA
ERNKRANS
VILL GE FLER
EN CHANS**

Gammalt möter
nytt på Carolina
Rediviva i Uppsala.

HJÄLP!
BIBLIOTEKSBLADET
HOTAS AV
NEDLÄGGNING
[s14]

Här kommer KOMPETENSEN

[s18] Vilka krav möter dagens studenter? Förutom att älska
människor och teknik, tala fyra språk och vara flexibla?

INSPIRATIONS- OCH ANVÄNDARDAGEN

En dag fylld med utbildning och inspiration kring BTJ:s tjänster och produkter.

Vi öppnar dörrarna till BTJ i Lund och bjuder in dig som jobbar på bibliotek till en inspirerande dag tillsammans med oss. Du har äntligen möjlighet att träffa personerna bakom våra produkter och tjänster – vilket innebär en unik chans att lära dig mer. Dessutom ges utmärkta tillfällen att prata med såväl oss som med biblioteks-kollegor från olika delar av landet om hur vi kan utveckla vardagen på biblioteket. Det blir, kort sagt, en dag full av nya lärdomar, tips och nätverkande!

NÄR? 18 juni 2019

VAD? 09.00–16.00 Presentationer av BTJ:s tjänster och produkter: ArtikelSök, Inköpsvägledning, Bibliografisk service, Viddla, Syndetic Solutions. Träffa produktägarna bakom produkterna och ställ frågor till dem! **Fika och lunch ingår.**

ANMÄLAN? Anmäl dig senast 12 maj på btj.se/inspirationsdag – dagen är kostnadsfri!

Varmt välkommen att hälsa på oss den 18 juni!
Vi hoppas att vi får träffa dig redan på Biblioteksdagarna.

HAR DU NÅGRA FRÅGOR, KONTAKTA:

inspiration@btj.se • 046-180 000 • BTJ, Scheelevägen 32, Lund

Vill ni verkligen lägga ner Biblioteksbladet?

Folkbibliotekscheferna i Sveriges tre största städer vill lägga ner Biblioteksbladet. De har lagt en motion till Svensk biblioteksför- enings årsmöte, en motion där de yrkar på nedläggning redan till årsskiftet. I stället för tidningen vill de ha en person till på kansliet som ska syssla med omvärldsbevakning och sprida nyheter. Resten av pengarna (två tredjedelar) vill de lägga på biblioteksutveckling och sparande. Och kanske kan de kan få sin önskan uppfylld redan den 16 maj. Omröstningen sker på Biblioteksdagarna i Helsingborg.

SOM CHEFREDAKTÖR talar jag förstås i egen sak när jag nu (liksom föreningens styrelse) yrkar på avslag, men jag måste ju höja rösten medan det går.

I sin motion nämner bibli- otekscheferna inte värdet av fri journalistik. De talar om andra saker. Men det är stor skillnad mellan en oberoende tidning och en kommunikatör, så stor att ledarna för tre av landets främsta kun- skapsinstitutioner åtminstone borde kännas vid den.

En fri tidning kan till skillnad från förening- ens anställda skriva om sånt som förenings- medlemmarna inte vill ha på bordet. Det kan handla om en biblioteksledning som går över gränsen eller oönskade konsekvenser av en verksamhetsförändring.

En tidning med oberoende redaktion kan för- medla åsikter som inte ledning och styrelse delar. Släppa fram röster som kritiserar föreningen eller som har åsikter som går på tvärs.

En självständig tidning talar på läsarnas uppdrag med en egen röst i offentligheten.

”En fri tidning kan skriva om sånt som medlemmarna inte vill ha på bordet.”

En tidning med uppdrag och frihet att granska påverkar redan genom sin existens. För att både politiker och aktörer vet att de kan komma att granskas.

I vilken utsträckning Biblioteksbladet lyckas med detta är upp till andra att bedöma. Men att ha en tidning med oberoende ställning gör det i alla fall möjligt. Och ska man avhända sig redskapet bör det föregås av ordentliga diskussioner.

DEN HÄR TIDNINGEN har funnits i över hund- ra år. Det är inte ensamt ett skäl att låta den finnas kvar. Men faktum är att den växer, både i läsning och inflytande. På tre år har biblioteksbladet.se ökat från ca 4 500 användare (mars 2016) till 7 000 (mars 2019). Som nyhetskälla har vi stark trovärdighet. Om ni motionärer tycker att Biblio-

teksbladet missar i sin bevak- ning, bör skärpas och vässas – varför inte börja med att diskutera saken öppet med andra medlemmar och läsare i stället för att försöka lägga ner en fri tidning i tysthet?

NU HOPPAS JAG ATT ni alla kommer till Helsingborg och röstar för att låta Biblioteksbladet finnas i hundra år till.

Annika Persson
chefredaktör

Lästips

Städade och hittade bästa barnboken: Gunna Gråhs *Dino och lilla Kurren* som jag läste sjuttio gånger för min dotter när hon var liten. Förtvivlat att den inte finns i tryck! Kom igen förlagen!

I nummer 4 2019

- 3 LEDARE
- 6 JUST NU
- 11 SERIEN
- 13 BIBLIOTEKSDAGARNA
- 17 **TEMA: KOMPETENS**
 - 18 Med komplicerat uppdrag
 - 23 Svårt att rekrytera
 - 26 Södertörn möter nya behov
- 29 NY MODELL
- 32 PORTRÄTTET
- 38 SÅ GJORDE VI
- 40 DEBATT
- 43 FRÅGA EXPERTNÄTVERKEN!
- 44 AKTUELLT FRÅN SVENSK BIBLIOTEKSFÖRENING

FOTO: LINUS SUNDHAL-DJERF

s 18 Rollen som informationsspecialist lockar Uppsalas bibliotekariestudenter. Litteraturförmedling går bra, men helst då med vidgat textbegrepp.

s 40 Debatt: Motionen om BBL innebär "en förskjutning från fri press till en kansliresurs med lojalitetsplikt".

FOTO: VIKTOR GÅRDSÅTER

s 32 Sveriges nya forskningsminister har ingen akademisk examen. Nu vill hon bredda rekryteringen.

Följ oss varje dag

- biblioteksbladet.se
- facebook.com/biblioteksbladet
- twitter.com/biblioteksblad

Chefredaktör/ansvarig utgivare
Annika Persson
070- 373 11 60 / annika.persson@a4.se

Art Director
Louise Bååth
louise@a4.se

Reporter
Tim Andersson
tim@a4.se

Omslagsfoto:
Linus Sundahl-Djerf

Webb/reporter
Stina Loman
stina@a4.se

Reporter
Johanna Kvarnsell
johanna@a4.se

Reporter
Malin Letser
malin@a4.se

Adress
A4 Text och form
Bondegatan 21
116 33 Stockholm

Prenumeration på BBL
För medlemmar i
föreningen ingår BBL
i medlemsavgiften.
350 kr för enskild medlem
(heltidsstuderande och
pensionärer 175 kr). Övriga
(inom Sverige) betalar 550
kr (utom Sverige 700 kr).

Tryck
Norra Skåne Offset,
Hässleholm
ISSN: 0006-1867

Produktion
Biblioteksbladet produce-
ras av A4 Text & Form för
Svensk biblioteksforening.
Redaktionen förbehåller
sig rätten att korta och
redigera manus. För obe-
ställt material ansvarar ej.

Annonskontakt
Andrea Åhslund
andrea.ahslund@
mediakraft.se
072-015 06 93
Moms utgår ej.

Biblioteksbladet är
TS-kontrollerad.

Denna tidning gick
i tryck den 24 april.
www.biblioteksbladet.se

Svensk biblioteksforening är en ideell förening med uppgift att främja svenskt biblioteksväsen. Biblioteksbladet speglar föreningens verksamhet, åsikter och ställningstagande men har också till uppgift att väcka egen debatt genom att ge utrymme åt andra åsiktsyttringar. Tidningen har en fri och självständig roll och bedrivs med tryckfrihetsförordningen som grund.

Besök oss vid vår monter och träffa vårt svenska team!

Vi finns på plats under Biblioteksdagarna i Helsingborg. Besök oss vid vår monter för att höra mer om våra produktnyheter. För mer information eller för att boka ett möte, kontakta anni.cerne@LMinfo.se, tel. 070 010 51 05.

www.LMinfo.se

LM Information Delivery är en ledande internationell leverantör av informationstjänster och prenumerationer. Bland våra kunder finns universitets- och forskningsbibliotek, sjukhus och medicinska bibliotek, allmänna bibliotek, offentliga och privata organisationer samt företag och deras informationstjänster. Vi erbjuder våra kunder prenumerationstjänster, tjänster för användning och administration av e-resurser, e-bokstjänster och databastjänster. Våra tjänster stärker kundernas kostnadseffektivitet och sparar tid i informationshämtningen, samtidigt som de ökar användningen av e-resurser. Hörstenarna för verksamheten är den yrkeskunniga kundservicen och de avancerade tekniska lösningarna som bolaget erbjuder.

Personal flyr Södertälje

Dålig arbetsmiljö på Södertälje bibliotek har fått många anställda att sluta. Åsa Nilsson lämnade biblioteket efter 29 år.

– Jag älskade min arbetsplats och trodde jag skulle bli pensionär där men det blev lite lättare att sluta för att vi var många som gjorde det.

D Under de senaste 18 månaderna har ett tiotal anställda vid Södertälje bibliotek slutat. En av dem är Åsa Nilsson som varit fackombud för DIK sedan tio år. Problem med chefskapet och brist på respekt för bibliotekariernas yrkeskunnande var det som fick henne att säga upp sig, förklarar hon.

Åsa Nilsson har varit engagerad i katalogiseringen men upplever att ledningen inte samarbetar med bibliotekarierna.

I den nya filialen i Hovsjö har man kategoriserat de 100 skönlitterära böckerna i kategorierna "livet", "livsresa", "kärlek", "roman", "Nobel" och "familj".

HENNES FACKLIGA efterträdare Maja-Lena Molin är kommunikator för konsthallen som ligger vid biblioteket. Stadsbiblioteket i Södertälje ligger ovanpå systembolaget i en shoppinggalleria. I nära anslutning finns också socialkontoret och Molin tror att det är rädslan för missbrukare som gör att arbetsmiljön är jobbig.

Men Åsa Nilsson säger att hon inte alls var rädd för missbrukare. Och trots att man har haft problem med ungdomar i biblioteket är det inte

Två fackliga ombud har sagt upp sig vid Södertälje bibliotek. Och fler har gjort dem sällskap.

heller anledningen till att hon slutade. – Det var tyvärr chefskapet.

Magnus Holmqvist var arbetsmiljöombud för Vision fram till årsskiftet. Han säger att han till slut arbetade för att få sina arbetsuppgifter –

biljettförsäljning till bland annat teatern – flyttade till Stadshuset. Han upplevde det som omöjligt att arbeta fackligt och att biljettförsäljningen ignorerades av ledningen.

Han säger att det togs många beslut som en majoritet av de anställda motsatte sig, att det inte gjorts korrekta riskanalyser vid omorganisationen och att ledningen inte följt Arbetsmiljöverkets anmärkningar från 2017.

Både Åsa Nilsson och Magnus Holmqvist menar att staden vill ha ett "jippobibliotek". Att de som försöker hävda grunduppdraget ses som jobbiga. Åsa Nilsson nämner som exempel att det köptes in ett nytt kölappsystem

som inte fungerade för synskadade – trots att personal påpekat det.

NU VILL BIBLIOTEKSCHEFEN Helena Gomér öppna ett ungdomsbibliotek. Sedan tidigare driver kulturskolan ett ungdomscafé i anslutning till biblioteket. Hon säger att hon arbetar med arbetsmiljön och att man haft en heldag om att hantera hot på arbetsplatsen. Men hon menar att bibliotekets roll också är i förändring.

– Det är en av få öppna platser och vi måste lära oss att se det. Det är fantastiskt att vi har denna plats och jag är en otrolig vän av bibliotek.

Bibliotekschefen säger att grunduppdraget fortfarande finns kvar, men att det finns olika vägar in i läsningen, det kan handla om att låna datorn eller läsa tidskrifter, eller gå på en aktivitet. Om ungdomsbiblioteket säger hon att det ska vända sig till en yngre grupp än Nova som är från 15.

– Jag tror inte att det efterfrågas en fritidsgård utan det är just bibliotekets låga tröskel som är bra, säger Helena Gomér. ■

TEXT ANNIKA HAMRUD

Jesper Klein: "Sverige har halkat efter digitalt."

DEN SISTA utredningen i den nationella biblioteksstrategin, *Biblioteket i skyn. Nationella digitala bibliotekstjänster*, av

Jesper Klein och Ewa Thorslund berör det område som kräver de största investeringarna. Ändå smög den ut lite obemärkt.

Vad såg ni under arbetet?

– Att behoven av satsningar är stora. Sverige har halkat efter när det gäller digitalisering. Delvis för att Sveriges biblioteksväsende består av lokala självbestämmande enheter med egen budget. Var och en av dem har inte kraft att bedriva strategisk digitalisering. Det gör att vi behöver gemensamma lösningar som täcker hela landet, så vi kan uppnå jämlika villkor var en än befinner sig.

Vad krävs för att vi ska komma ikapp?

– Statliga satsningar på nationella digitala tjänster. Vi behöver skapa bättre e-boks- och ljudbokstjänster för att

främja läsning. Men också ordna bättre tillgång och ökad grad av digitalisering av vårt kultur- och kunskapsarv. Inom forskningen används böcker, tidningar, tidskrifter, arkiv. Men väldigt lite av det kunskapsarvet är digitaliserat. Vi behöver också öka effektiviteten i bibliotekssektorn. Till exempel genom ett nationellt bibliotekskort, vilket finns på många håll, och en nationell webbbläsning för biblioteken.

Hur kan biblioteken göra digitaliseringen mer demokratisk?

– Genom att hjälpa till att överbrugga den digitala klyftan. Biblioteken kan ge tillgång till information via samlingar och tjänster. De kan kuratera och ta fram allsidig information, ge alternativa perspektiv på en och samma fråga.

Det skiljer biblioteken från de sociala nätverkens filterbubblor. Det handlar också om att ge tillgång kostnadsfritt och för alla. ■ **BBL**

Jesper Klein
FOTO: JENS ÖSTMAN/KB

Fullt fokus på UX i ny podd

BIBLIOTEKARIERNA Karin Ljungklint och Kristin Olofsson på Chalmers bibliotek är programledare i nya podden GreppaUX som kommer ut ungefär varannan vecka under terminstid. UX står för *user experience* och betyder användarupplevelse. Med hjälp av UX-metoder kan man ta reda på användarnas behov, drivkrafter och beteenden för att skapa tjänster som passar dem.

– Många tycker kanske att det är ovanligt att närma sig besökare på det sättet, men vi måste våga släppa informationsdisken och gå ut i biblioteket och prata med dem. Just nu pågår en identitetsförändring på biblioteken, från fokus på den fysiska samlingen till elektroniskt material och mötesplats. Då behö-

ver vi större användarfokus och då är UX-metoder bra, säger Karin Ljungklint som fastade för UX i samband med att Chalmers utvecklade sin forskningsdatabas för några år sedan.

I podden lär sig lyssnaren allt från grunderna i UX till mer avancerade metoder. I de flesta avsnitt deltar gäster, bland annat bibliotekarien Ingela Wahlgren som skuggat en vilsen förstagsängsbesökare på Lunds universitetsbibliotek.

Podden produceras av Sofia Toivonen som är IKT-pedagog på biblioteket. ■

TEXT STINA

LOMAN

Missa inte!

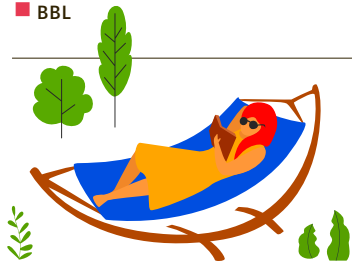
Podden finns att lyssna på där du vanligtvis hittar dina poddar. Följ arbetet med podden kan besöka GreppaUX på Instagram.

Ny lag om upphovsrätt

SVERIGE röstade nej till EU:s nya upphovsrättsdirektiv i ministerrådet. Det hjälpte emellertid inte, så det sista steget i lagstiftningsprocessen togs den 15 april när majoriteten sade ja till direktivet. Nu har EU-länderna 24 månader på sig att överföra direktivet i sin egen lagstiftning. ■ **BBL**

Färre böcker 2018 ...

FÖRRA ÅRET registrerades 11 procent färre nya böcker på Kungliga biblioteket än året före. Totalt 13 557 titlar. Böcker för barn och ungdom minskade med 15 procent men hade en topp 2017. Antalet doktorsavhandlingar var ovanligt lågt med 1300 stycken. Antalet översatta böcker sjönk också. ■ **BBL**

... men mer skönlitteratur

UTGIVNINGEN av skönlitteratur ökar däremot. Poesin tar ett steg framåt liksom biografien och den biografiska romanen. Egenutgivningen har ökat från 13 till 18 procent av den totala utgivningen och en tiondel av utgivningen har de senaste åren bestått av livsberättelser. ■ **BBL**

”Det är hål i huvudet.”

Så beskriver oppositionsborgarrådet i Stockholm Olle Burell (S) bantningen av Stockholms bibliotek i Mitt i-tidningarna (4/4). Cirka 40 tjänster försvinner enligt kulturförvaltningens bedömning. Och i 2019 års budget kan man bland annat se att staden nästa år tar bort satsningen på 8 miljoner kronor för ”trygga och öppna bibliotek med fokus på ytterstaden”. ■ BBL

FOTO: GETTY

Diplom till Växjö

LINNÉUNIVERSITETETS bibliotek går före. Det blev första universitetsbiblioteket i landet att hbtq-diplomeras. Personalen har utbildats för att bemöta alla besökare mer likvärdigt. ■ BBL

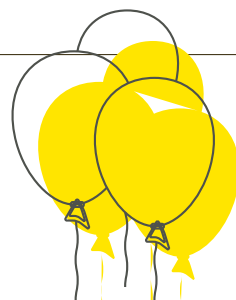

ILLUSTRATION: GETTY

Linköping firar

GRATTIS LINKÖPINGS universitetsbibliotek som fyller 50 år i år! Biblioteket firar med en jubileumsbok av Peter Igelström och Christina Brage: *Ett bibliotek i takt med tiden*. Självklart är den öppet tillgänglig och finns i forskningsdatabasen Diva. ■ BBL

FOTO: GETTY

Alla har inte lyckats använda statsbidragen till bemanning av skolbiblioteken. Nu får de betala tillbaka.

Skolor får betala tillbaka

Tjugoan skolor eller kommuner måste betala tillbaka det statliga bidrag de fått för att anställa skolbibliotekarier för läsåret 2017/2018. Anledningen är att de inte har utnyttjat bidraget i den utsträckning som de ansökt om. Som mest rör det sig om 275 000 kronor och som minst 25 000 kronor.

Totalt är det 200 huvudmän som sökt. Tretton av dem har fått återkrav om hela det utbetalda beloppet och åtta har fått delvis återkrav.

STATSBIDRAGET för personalförstärkning av skolbibliotek har funnits sedan 2016 och kan sökas av alla huvudmän för en skola. Bidraget motsvarar hälften av en genomsnittslön för bibliotekarier eller arkivarier. Den andra hälften måste huvudmannen stå för själv.

BIBLIOTEKSBLADET har varit i kontakt med 11 av de 21 skolor som fått återkrav på hela eller delar av beloppet. De flesta svarar att anledningen till att de inte utnyttjat bidraget är just egeninsatsen.

”Den främsta anledningen till att vi inte nyttjat bidraget är ekonomin. Bidraget finansierar halva kostnaden

och resterande måste vi hantera själva. Kommunen och barn- och utbildningsnämnden har under flera år fått fler barn och elever vilket inneburit kostnadsökningar som till stor del ska hanteras inom befintlig budgetram. Våra möjligheter till kvalitetsförbättringar i form av t ex fler skolbibliotekarier har därför varit obefintliga”, svarar till exempel Maria Olofsson på Vännäs kommun i ett mejl.

Flera huvudmän nämner också svårigheten att rekrytera som en anledning till att de inte utnyttjat bidraget.

SÖDERTÄLJE KOMMUN har fått krav på att betala tillbaka delar av de ansökta medlen. Där är skälet just bristen på kompetens. ”Svårigheten med denna typ av statsbidrag är att man får besked relativt sent och sen ska man lyckas rekrytera personal med rätt kompetens inom några månader för en termin eller två. Rektorererna beskriver att de har få eller inga sökande med rätt kompetens till skolbibliotekstjänsterna som utlyses. Mot bakgrund av detta kunde vi inte nyttja statsbidraget i den utsträckning vi önskat.”, skriver kommunens skolexpert Tina Corell till Biblioteksbladet. ■

TEXT JOHANNA KVARNSSELL

WE ARE LIBRARY PEOPLE®

WWW.EUROBIB.SE

PART OF LAMMHLUTS DESIGN GROUP

BRYTT MÖNSTRET MED ORGANISKA FORMER

Rund bokhylla öppnar upp för ett helt nytt sätt att exponera och förvara böcker. Skapa små läsområden eller individuella zoner genom nästan slutna cirklar. Låt biblioteksbesökarna få dra sig tillbaka eller forma öppna bågar, som löper igenom biblioteket.

Läs mer om Slimline/Fronline rund bokhylla och bli inspirerad på www.eurobib.se.

VI HAR NYTT JOBB

FOTO: IFLA

CHRISTINE MACKENZIE är ny ordförande för IFLA 2019-2021. Hon har varit chef för flera folkbibliotek i Australien och även ordförande i den australiska biblioteksforeningen. Nu verkar hon som konsult.

FOTO: GUSTAV JOHANSSON

MARTIN MEMET KÖNICK Är ny chef för Ängelholms bibliotek. Han kommer senast från tjänsten som sektionschef för unga, 9-25 år, på Malmö stadsbibliotek. Han har tidigare varit frilansskribent med smak för film och populärkultur.

FOTO: REGION VÄSTERBOTTEN

HELENA BJÖRNWALL ÅSTRÖM Tillträdde som ny regionbibliotekschef i Västerbotten den 1 april. Hon lämnar en rektorstjänst på Tegs centralskola i Umeå. Det blir nytt för henne att komma till kultursektorn, men hon har lång erfarenhet av utvecklingsarbete.

FOTO: SINCE YOU ASKED

Från vänster: Linneá Enström, Ida Zidore, Saana Kotila, Agnes Olsson och Julia Granberg.

Frågespalt intar scenen

Fem författare fick skrivkramp och ville ha några att skriva till. Nu besvarar de, i poetisk form, folks livsfrågor på Göteborgs stadsbibliotek.

Gär du och bär på en livsfråga, stor eller liten, utan att veta till vem du ska ställa den? Då borde du kolla upp webbsidan

Since you asked. Där svarar författarna och konstnärerna Linneá Enström, Ida Zidore, Saana Kotila, Agnes Olsson och Julia Granberg på läsarfrågor om allt från vad som är livets mening till vem som vinner hockeyligan.

– Ofta när jag får en fråga skickad till mig tolkar jag den först bokstavigt, för att sedan kanske snarare inspireras av den. Vi ger inte precis vetenskapliga svar. Alla i gruppen håller på med kreativt skrivande i någon mening, berättar Julia Granberg.

På hemsidan kan man hitta lyriska eller prosalyriska svar på de omkring

hundra frågor som hittills kommit in till spalten. De är fria till form och tanke, närmare Katarina Frostenson än Kamratposten.

– Får vi en känslig fråga svarar vi mer omsorgsfullt, säger Julia Granberg.

Projektet började för ett år sedan, när de fem kvinnorna i gruppen flyttade in i samma ateljé. De hade alla kört fast i skrivandet och ville hitta en form för ett gemensamt skrivprojekt. När de började bolla frågor mellan varandra upptäckte de fördelarna med att skriva till en konkret mottagare, till en läsare. Det satte i gång kreativiteten.

Nu har de fått en tillfällig hemvist på Göteborgs stadsbibliotek där man kunnat lämna in sina frågor och där en uppläsning av svaren planerades till den 26 april (då denna tidning trycks). Kollektivet hoppas att uppläsningen kan utöka skaran av frågeställare.

– Det vore roligt om vi kunde hitta en ny publik. Biblioteket känns dessutom som en väldigt fin plats, en plats dit man alltid gått för att söka svar på frågor, säger Julia Granberg, som studerar till bibliotekarie. ■

TEXT TIM ANDERSSON

Om biblioteken själva blir förläggare

SERIEN AV BERIT VIKLUND

Berit Viklund är serietecknare och biblioteksassistent på biblioteket i Handen. Hon debuterade 2017 med boken *Kaninhålet*.

ANNONS

Libbus. Design Börge Lindau

50

År för sent lämnade en anonym låntagare i Gävle tillbaka Nils Andréns *Nordisk statskunskap* till stadsbiblioteket "efter en större skåprensning". Boken skulle egentligen ha återlämnats den 7 november 1968. Personalen säger till Expressen att förseningsavgiften är preskriberad. ■ BBL

David Jarl på Prinnet förklarar enkelheten kring Paxxa: "Det går snabbt att komma igång för biblioteken och det krävs enbart internet, ingen server."

Paxxa – det enkla bokningssystemet för bibliotek

När biblioteken i Sollentuna efterlyste ett smidigt, lättanvänt och självgående bokningssystem hittade man Paxxa. Nu frigörs tid för bibliotekspersonal och besökarna kan enkelt boka sina datorer själva.

DET VAR NÄR biblioteken i Sollentuna efterlyste ett smidigt, lättanvänt och självgående bokningssystem för datorerna för att frigöra tid för bibliotekarierna som Paxxa kom till. Paxxa

har utvecklats av Veroveli i samarbete med Prinnet.

BIBLIOTEKET VILLE HA ett system som inte skulle behöva underhållas. Personalen skulle inte behöva vara IT-kunniga och det skulle vara enkelt för besökare att använda så att personalen skulle slippa frågor. Man ville helt enkelt ha ett enkelt system som kunde skötas och bokas utan problem.

Prinnet som tidigare i flera år hjälpt biblioteken i Sollentuna med IT-lösningar kopplades in och tillsammans med utvecklingsbolaget Veroveli skapades

en ny lösning för bokningsbara datorer samt dropin-datorer. Systemet blev Paxxa.

PAXXA STÖDGER TVÅ sätt att boka datorer:

Bokningsbar dator - Boka datorer i förväg via webbsida, smartphone eller bokningspanel på biblioteket.
Dropindator - Man kan sätta sig vid en ledig dator och får då sitta vid den en begränsad tid.

- Det går snabbt att komma igång för biblioteken. Det krävs enbart internet, ingen server, säger David Jarl på Prinnet.

- Paxxa sköter sig själv.

Årets mingel

Det är dags att träffa kollegor, lyfta blicken, inspireras och åka färja över sundet. Kanske är det också dags att lägga ner Biblioteksbladet. Vi guidar till två (och en halv) intensiva Biblioteks dagar i Helsingborg.

Tre tunga motionärer vill lägga ner Svensk biblioteksförnings tidskrift Biblioteksbladet. Styrelsen vill ha den kvar. På föreningens årsmöte den 16 maj avgörs tidningens framtid. **TEXT** LEONIDAS ARETAKIS

BBL hotas av nedläggning

Stäng ner Biblioteksbladet, och lägg de tre miljonerna på omvärldsbevakning, verksamhetsutveckling och sparande. Det föreslår stadsbibliotekarierna i Stockholm, Göteborg och Malmö i en motion som lagts fram till Svensk biblioteksförnings årsmöte den 16 maj.

Enligt Daniel Forsman, stadsbibliotekarie i Stockholm, handlar det om ansvarsfullare

användning av föreningens medel. Föreningen har 368 miljoner i eget kapital, och förra årets resultat var minus 17,1 miljoner.

– Det är sant att föreningen har levt på sin avkastning. Men med en förväntad lågkonjunktur så måste man använda sitt kapital mer ansvarsfullt redan nu, hellre än att då ta till panikåtgärder, säger Daniel Forsman.

Förslaget kommer i en tid när kommunikatörerna blir fler och journalisterna färre. När Sida 2014 förvandlade Omvärlden från tryckt till nätbaserat magasin strök man uppgiften att "granska", och nyligen bytte Lärarförbundet ut sin oberoende medlemstidning mot en PR-byrå.

Men enligt Daniel Forsman behöver "omvärldsbevakande arbete i digitala kanaler" inte betyda att kvaliteten försämras.

– När Biblioteksbladet hade sitt kansli här var det lätt för dess journalister och redaktör att dra nytta av den kompetens som fanns i huset. I dag köper man det som en tjänst från ett kommersiellt företag som inte har någon koppling till branschen.

FOTO: MARTIN SKOODS

Stockholms stadsbibliotekarie Daniel Forsman vill tillsammans med stadsbibliotekarierna i Göteborg och Malmö, Anette Eliasson och Torbjörn Nilsson, lägga ner Biblioteksbladet.

STYRELSEN MENAR att motionen bör avslås, bland annat med hänvisning till föreningens unikt goda ekonomi. Dessutom finns det, enligt ordförande Johanna Hansson, en poäng med en oberoende nyhetsredaktion.

– Varför finns vi? För att stärka bibliotek.

De bygger på fri, oberoende information. I analogi med det så tycker jag att det är helt fundamentalt med fri, oberoende journalistik. Jag förstår behovet av att kommunicera allt möjligt nära en organisation, det behöver vi också göra. Men en fri journalistik tillför någonting annat, som är oerhört värdefullt.

Enligt en enkät där 52 procent av svarande medlemmar läser alla, och 32 procent de flesta nummer av Biblioteksbladet. Enligt styrelsen tyder detta på att tidningen utgör en viktig medlemsförmån.

MEN FRÅGAN kompliceras av att föreningen har både individuella och institutionella medlemmar.

Daniel Forsman berättar att föreningen tappat nästan ett hundratal institutionella medlemmar mellan 2008 och 2018, och en av motionens poänger är att en större del av det utväxlade kapitalet bör komma institutionerna till del för att göra medlemskap mer attraktivt för dem. Däremot tror han inte att förslaget går igenom.

– Det kommer nog att bli en livaktig och nödvändig diskussion om hur föreningen använder sina medel. Men styrelsens förslag om att utreda formerna för Biblioteksbladet är en rimlig väg framåt, utan att man gör en så drastisk handling. ■

Anette Eliasson
FOTO: JULIA SJÖBERGTorbjörn Nilsson
FOTO: ELISABETH OHLSON WALLIN

BIBLIOTEKSDAGARNA HELSINGBORG 15–17 MAJ

15 MAJ

SMYGSTART I HELSINGÖR

För dem som vill tjuvstarta erbjuds en båtutture till Helsingör. Det blir mingel på Helsingörs bibliotek, *Kulturværftet*, klockan 18.00–20.00.

16 MAJ

08:30 ÅRSMÖTE

Medlemmar i Svensk biblioteks-förening samlas för att avhandla årets viktiga frågor. Hur ska föreningens framtidsvision se ut? Ska Biblioteksbladet finnas kvar? Vilka ska väljas in i styrelsen?

FOTO: FORSSEA

Följ med över Sundet till *Kulturværftet*.

13:15 KOMPETENS I EN DIGITAL VÄRLD

Googles Europachef för samhällsfrågor, Nicklas Lundblad, talar om digitalisering, robotisering, AI och integritet. Vilka arbetsuppgifter försvinner, vilka kommer till? Och vilka krav ställer det på kompetens och kompetensutveckling?

14:00 VÅR VIKTIGASTE RÅVARA – HJÄRNAN

Hur fungerar hjärnan, hur utvecklas den och vad behöver den? Hur hanterar den ett uppkopplat arbetsliv? Ulrika Ahlqvist hjälper, utifrån

den senaste hjärnforskningen, människor att nå sin fulla potential.

15:40 KOMPETENS OCH KOMPETENSUTVECKLING – VAD MENAR VI?

Hur definieras kompetens och hur ska professioner i förändring tänka kring kompetensutveckling? Hör Ericssons resursstrategichef Per Norlander, vd:n för Ratio Näringslivets forskningsinstitut Nils Karlsson, Håkan Regnér från SACO:s samhällspolitiska avdelning och överbibliotekarien vid KTH, Maria Haglund.

17 MAJ

09:00 COMPETENCIES FOR LIBRARIANS IN A TECH- NOLOGICALLY DRIVEN GLOBAL CLIMATE

Den tekniska utvecklingen påverkar hur människor lär, arbetar, kommunicerar och interagerar. Vad krävs av bibliotekarierna för att biblioteken även i framtiden ska vara relevanta och efterfrågade? Anders Mildner talar med Sandy Hirsh, bibliotekarie, professor och chef för School of Information vid San Jose State University.

FOTO: ELISABETH OHLSON WALLIN

Anders Mildner är moderator.

10:30 EN STÄRKT BIBLIOTE- KARIEPROFESSION – VAD SÄGER LÄROSÄTENA?

Fler studieplatser och en nationell struktur för kontinuerlig kompe-

tensutveckling är två förslag som presenteras i rapporten *Profession, Utbildning, Forskning*. Bibliotekshögskolans Jenny Lindberg, ger lärosätenas syn på kompetensutveckling.

11:10 NATIONELL STRATEGI OCH KOMPETENSUTVECK- LING – VAD HÄNDER NU?

Vilka långsiktiga mål och strategier presenteras i strategin – och hur ska de förverkligas? Chefen för publik verksamhet vid Kungliga biblioteket, Christina Jönsson Adrial berättar.

Succé! Cineasterna rusar mot stjärnorna.

En filmdröm har blivit verklighet. Cineasterna lanserades 2017 och fick sitt stora genombrott 2018. Därefter har vår strömmande filmtjänst vuxit till en nationell succé! Idag strömmar Cineasterna 2500 filmer och når drygt 1,5 miljoner låntagare över hela landet. Våra tittarsiffror ökar vecka för vecka när allt fler hittar fram till vårt kvalitetsutbud.

Ett stort tack till alla som medverkat till framgången.

cineasterna
EN VÄRLD AV FILM

Tjänsten Cineasterna är framtagen för svenska bibliotek av FörlagEtt AB, för mer information se www.cineasterna.se

uTalk
Världens alla språk

**Lär dig vilket språk du vill,
med vilken enhet som helst!**

uTalk låter dig välja exakt vad du vill lära dig från fler än 140 språk. Och du kan göra allt – i synk eller offline – på vilken enhet som helst. Tjänsten fungerar på iOS, Android, PC och Mac.

Fast pris, fritt användande!

Läs mer på utalk.forlagett.se

Ett hus, alla media

Besök oss på Biblioteksdagarna i Helsingborg 16–17 maj

TEMA

Vem ska göra jobbet?

Branschen talar om brist på kompetens. Det behövs fler bibliotekarier och mer mångfald. **Vad säger den nya kompetensen själv?** Vi har träffat tre av dem som snart jobbar hos er.

[s 18] Komlicerat uppdrag

[s 24] Svårt att rekrytera

[s 26] Södertörn möter nya behov

Välbevarade samlingar. Till detta rum på Carolina Rediviva i Uppsala kommer man inte utan tillstånd. Material tryckt före 1850 får bara studeras i bibliotekets specialläsesalar.

Komplicerat uppdrag

Skolbibliotek, källkritik och digital delaktighet. Det är saker som Uppsalastudenterna vill jobba med i framtiden. Och så vill de bli ännu skickligare informationsspecialister.

TEXT MARTIN RÖSHAMMAR FOTO LINUS SUNDAHL-DJERF

Lisa Gidlöf

34 år
Kommer från: Uppsala
Studier: Kandidatexamen i litteraturvetenskap, magisterexamen i journalistik, snart masterexamen i biblioteks- och informationsvetenskap.
Drömjobb: Folkbibliotekarie med ansvar för programverksamhet.

Alva Franzon går andra året på masterutbildningen i ABM och håller på med sin uppsats som handlar om hur gymnasiebibliotek jobbar högskoleförberedande. Så hon är lite stressad, en stress som inte blir mindre av att hon dessutom, delvis av ekonomiska skäl, kombinerar pluggandet med att jobba halvtid på biblioteket i stadsdelen Gottsunda, några kilometer sydväst om Uppsala centrum.

– Utbildningen har varit som jag trodde. Jag visste att den skulle vara väldigt teoretisk och från början trodde jag att jag skulle tycka att det var jobbigt för att det är ett väldigt praktiskt yrke. Men nu i slutet av utbildningen är jag nöjd ändå, med att den är så bred och täcker in biblioteksväsendet i stort, säger Alva Franzon.

VI SES EN SOLIG och vårvarm onsdag i början av april på Humanistiskt centrum invid Engelska parken i Uppsala. Hade det funnits en inriktning på utbildningen som fokuserade på skolbibliotek, då hade Alva antagligen valt den.

– Nu har jag tvingats att ha ett bredare perspektiv men har ändå kunnat nörda ner mig i skolbiblioteken. Det är trots allt skönt att känna att jag inte söker jobb enbart som skolbibliotekarie utan kan söka mig vart jag vill, menar Alva Franzon.

Som skolbibliotekarie får hon en tydlig målgrupp, det passar henne. Hon är ute efter ett tydligt mål, en tydlig riktning. Samtidigt menar hon att även om uppdraget i sig är tydligt så är själva arbetet lite luddigt. Matsalen där vi sitter är tämligen tom då hon funderar över vad hon konkret behöver veta som framtida skolbibliotekarie.

– Jag kan ju inte börja rabbla informationsteori, det är inte det eleverna behöver. Jag kan tycka att fokus har fastnat lite på källkritik. Jag vill att någon, kanske på statlig nivå, ska säga: Det här ska du kunna som skolbibliotekarie, det här ska du jobba med, säger Alva Franzon och fortsätter:

– Visst, du ska vara delaktig i språklig och digital undervisning. Men det är ju all undervisning i princip. Hade mina intressen fått styra, då hade jag nog lagt fokus på biblioteks-know-how för eleverna. Att verkligen presentera biblioteket och handlar

det om gymnasieelever då ska de besöka något högskolebibliotek för att nöta sökteknik. Då kommer källkritiken på köpet.

NÅGRA DAGAR senare har aprilvädret visat sin nyckfullhet. Vårvärmen är borta och forskare, studenter och bibliotekarier som går in genom den provisoriska entrén till pampiga Carolina Rediviva, universitetsbiblioteket på andra sidan Engelska parken, ser blåfrusna ut. Här jobbar förstaårsstudenten Jenny Holmquist som biblioteksassistent. Lisa Gidlöf går andra året liksom Alva Franzon. De tre studenterna är ungefär lika gamla, har ungefär samma bakgrund och är rätt typiska representanter för en homogen kår. Vi kommer in på den nya biblioteksutbildningen på Södertörns högskola.

– Det är bra med en utbildning som kan nå andra människor. Det märks även på jobbanonser nu, att andra språk är jättemeriterande. På biblioteket i Gottsunda känner jag ofta att svenska eller engelska inte räcker för att hjälpa besökarna, så det är klart att det är bra att bredda kåren, menar Alva Franzon.

De pratar om framtidens bibliotekarie och vilka kompetenser hen kommer att behöva.

– Det jag tänker på, som jag nog hade velat ha mer av på utbildningen, är mer informationskompetens. Att verkligen bli en informations-specialist. Jag hade velat få bättre kunskaper i informationssökning. Det snabbaste och enklaste sättet att hitta litteratur åt en person är kanske inte det bästa, säger Lisa Gidlöf.

Med tanke på det informationsöverflöd som vi har i samhället, är det nog så också, funderar hon, att de som studenter borde veta ännu mer om hur de ska hjälpa biblioteksbesökare att söka i djungeln av information. Även hon jobbar på folkbiblioteket i Gottsunda och personalen får många frågor om hur man fyller i blanketter från Migrationsverket och det är många digitala handlingar som ska fyllas i och skrivas ut.

– Att bibliotekarier kan det här med digital delaktighet, det känns viktigt. Frågan är bara hur mycket mötesplats biblioteket ska vara. Hur pass fördjupad kunskap ska man ha? För

60

Alva Franzon

26 år i maj.

Kommer från: Uppsala.

Studier: Kandidatexamen i liberal arts och snart masterexamen i biblioteks- och informationsvetenskap.

Drömjobb: Det finns för många drömjobb. Först vill jag jobba som skolbibliotekarie.

Sedan får vi se.

Ingen av de unga drömmer om litteraturförmedling som enda uppdrag. De vill jobba med källkritik, digital delaktighet och kuratering.

– Jag vill att någon ska säga: Det här ska du kunna som skolbibliotekarie, det här ska du jobba med, säger Alva Franzon.

det tar ju också tid från litteraturförmedlingen och sånt som biblioteken alltid har jobbat med och har som uppdrag att jobba med. Jag tycker att det är komplicerat, menar Lisa Gidlöf.

– Jag håller med, men litteraturförmedling som enda uppdrag, det är alldeles för snävt för dagens samhälle. Särskilt källkritik kommer att vara en väldigt viktig fråga för biblioteken att arbeta med. Och något som känns kul att arbeta med, säger Jenny Holmquist.

ALVA FRANZON återknyter till det hon pratade om några dagar tidigare, utbildningens teoretiska fokus. Att det nog är bra att den är så teoretiskt inriktad eftersom yrket och förutsättningarna ändras så snabbt.

– Det kommer alltid att finnas sånt man vill läsa mer om, då utbildningen bara är två år. Men det lägger ju ett större ansvar på indivi-

den när man kommer till en ny arbetsplats, att själv sätta sig in i just den målgruppens behov. Kommer arbetet att handla mycket om att fylla i blanketter, då ska jag nog lära mig mer om det, menar Alva Franzon.

Lisa Gidlöf berättar vad lärarna på utbildningen säger om och om igen, att eleverna inte ska komma ut i biblioteksvärlden för att bara vara kuggar i det stora maskineriet utan att de också ska kunna se helheten, de ska kunna se vad biblioteket har för uppdrag och hur man kan vara med och utveckla verksamheten.

– Jag har fått en god förståelse för vad det är

att jobba på ett bibliotek, vad man har för ansvar och vilka problem som kan uppstå. Jag känner att jag har bra

koll på vad ett bibliotek är och vad man ska jobba för, säger Lisa Gidlöf.

Men hon och de två andra blivande bibliotekarierna menar att det absolut kan behövas lite mer specialiserade utbildningar som

fokuserar mer på det som ligger i tiden och vad en bibliotekarie behöver kunna just i dag. Alva Franzon flikar också in att det är bra med utbildningar för studenter som inte är ”sugna”

Mångfald i sektorn

Den genomsnittliga biblioteksanställda är en infödd svensk kvinna.

Enligt Kungliga bibliotekets statistik utförs åtta av tio årsverken på folk-, skol- och sjukhusbiblioteken av kvinnor. Och på forskningsbiblioteken är två av tre i personalen kvinnor.

Representationen av personer med utländsk bakgrund undersöktes av tidskriften Kultwatch hösten 2018. De frågade biblioteksförvaltningarna i alla Stockholms läns 26 kommuner hur många anställda vid biblioteken som hade utländsk bakgrund. 15 kommuner svarade fullständigt på frågan och bland dessa låg den genomsnittliga andelen på 16,9. Hälften så stor andel som i Stockholms läns befolkning som helhet.

på en masterutbildning, att det är bra att man fångar upp studenter i olika skeden av sin utbildning.

De tre studenterna beskriver masterprogrammet i Uppsala som ganska politiskt och menar att det beror på att institutionen knyter ihop teori och praktik i de tre världarna, arkiv, bibliotek och museer. Att de alla arbetar med att samla, organisera och bevara, på olika vis.

– Det talas mycket om hur man fördelar resurser, hur man jobbar tillsammans med varandra. Jag känner att jag har blivit mer ödmjuk gentemot andra kulturinstitutioner. Jag har insett att bibliotek kanske trots allt har det ganska bra ställt inom kulturpolitiken, att ekonomiska neddragningar inte påverkar biblioteken lika mycket som andra områden. Sen vet jag inte om den ödmjukheten gör mig till en bättre bibliotekarie, säger Alva Franzon med ett fniss.

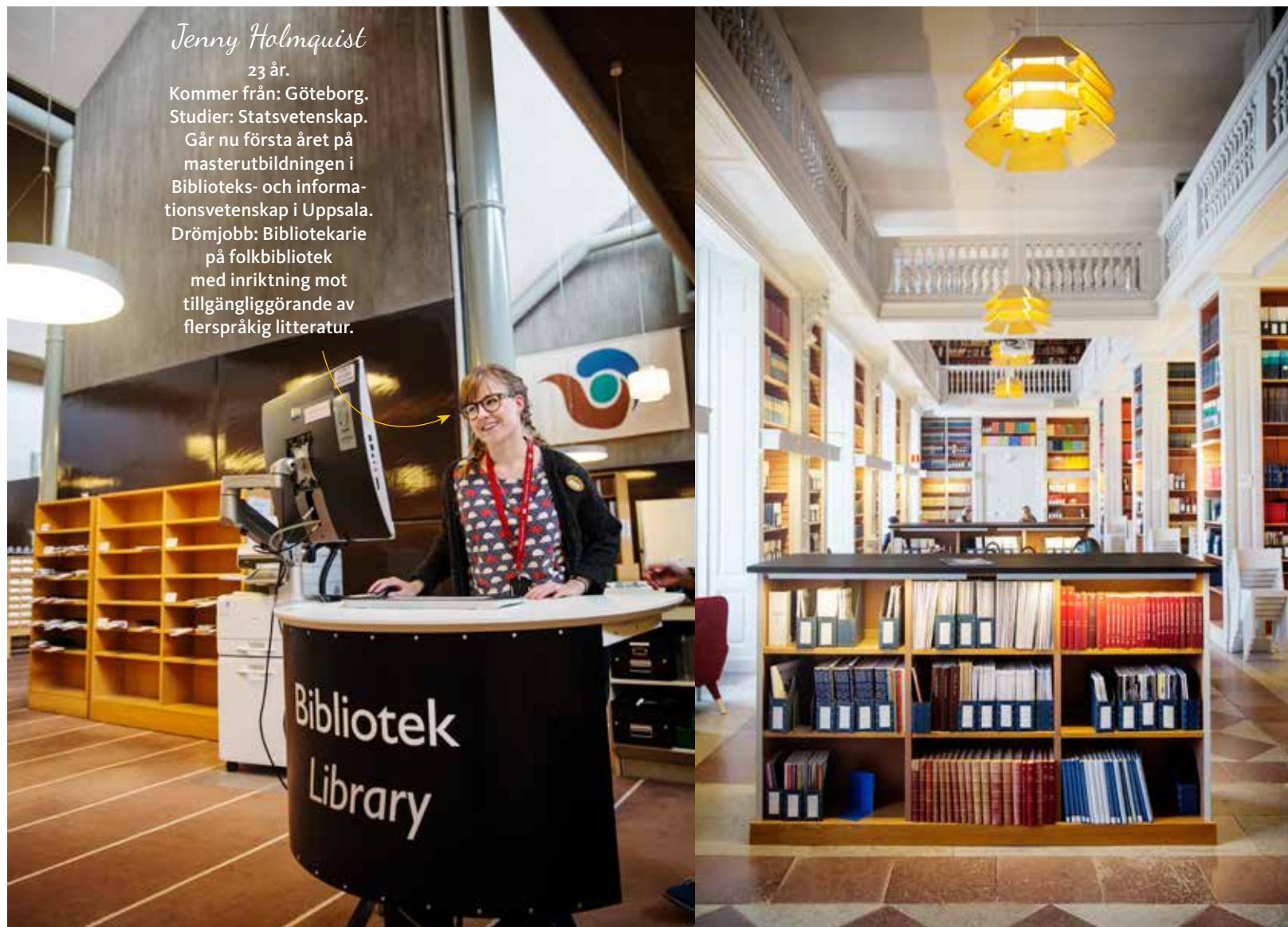
JENNY HOLMQUIST är osäker på var hon vill arbeta när hon är klar med utbildningen. Folkbibliotek ligger närmast till hands men hon konstaterar att det då och då finns tjänster att söka som är kombinerade, halva tiden på folkbibliotek och resten av tiden på skolbibliotek. Det ser hon nu som en optimal blandning, att dels jobba med ungdomar och dels arbeta med "alla" som målgrupp.

Hon hoppas att rollen som litteraturförmedlare kommer att bredas framöver, att det kommer att innefatta ett vidgat textbegrepp, att bibliotekarierna även kommer att förmedla tevespel och filmer, på samma sätt som de i dag förmedlar litteratur.

– Jag tycker att ordet förmedla är lite uppfordrande. Men jag hoppas att vi i dessa

"Jag har insett att bibliotek kanske trots allt har det ganska bra ställt inom kulturpolitiken, att ekonomiska neddragningar inte påverkar biblioteken lika mycket som andra områden."

Jenny Holmquist
23 år.
Kommer från: Göteborg.
Studier: Statsvetenskap.
Går nu första året på masterutbildningen i Biblioteks- och informationsvetenskap i Uppsala.
Drömjobb: Bibliotekarie på folkbibliotek med inriktning mot tillgängliggörande av flerspråkig litteratur.

Jenny Holmquist går första året på utbildningen i Uppsala men jobbar också som biblioteksassistent här på Carolina Rediviva i Uppsala. Läs om Carolina Redivivas ombyggnad på sidorna 29-32.

prenumerations- och streamingtider ska ha tillgång till samma information, att vi inte hamnar efter. Så att vi kan tillgodose människors informationsbehov, vad det än är för information, så det inte bara blir den goda informationen utan att alla får ta ställning själva, säger Alva Franzon.

Hon funderar mycket kring att alla ska känna till vad ett bibliotek kan erbjuda, men också på hur man som bibliotekarie ska göra för att inte vara för närvarande i urvalet.

ANNE-CHRISTINE NORLÉN, oftast kallad Anci, är universitetsadjunkt vid institutionen för ABM i Uppsala. Även hon kommer in på bibliotekarierna som en oberoende informationsförmedlare när jag ringer för att prata om framtidens kompetens, framtidens bibliotekarie.

– De poängterar ju det i den nationella biblioteksstrategin, demokratiuppdraget. Att det handlar om att värna fri åsiktsbildning och att motverka antidemokratiska krafter, säger Anci Norlén.

Som hon ser det möts teori och praktik i utbildningen, dels i diskussioner och texter och sedan under de fem praktikveckorna där de får förankra sina kunskaper, men studenterna, de blivande bibliotekarierna, måste utbilda sig under hela arbetslivet, för att hänga med i det som händer på just deras arbetsplats.

– Vi ger en grund att stå på för att vara den här personen som kan klara av att jobba i projekt, att kunna ha snabba skiften. Studenterna får en teoretisk och metodologisk grund. Vi ramar ju också in praktikperioden med en kurs som heter Att vara en reflekterande praktiker.

Där vi diskuterar saker som organisation, arbetsmiljö, medarbetarskap, ledarskap och pratar om yrkesetiska riktlinjer, förklarar Anci Norlén.

JAG FRÅGAR HENNE hur hon ser på den nya utbildningen på Södertörns högskola som bland annat ska bredda rekryteringen av bibliotekariestudenter.

– Det är ett mångkulturellt samhälle vi lever i och det ska väl återspeglas i allt vi gör, tänker jag. Så det är förstås viktigt att det är både män och kvinnor, gamla och unga, olika etniska grupper och hbtqi-personer, men det gäller ju generellt i all statlig och kommunal verksamhet, att man behöver bredda rekryteringen för att visa på den mångfald som finns i vårt samhälle, säger Anci Norlén. ■

Svårt att rekrytera

Det finns för få bibliotekarier. Det tycker både fackförbundet DIK och Svensk biblioteksförning. Men Arbetsförmedlingen menar att det är en yrkesgrupp i balans.

Arbetslösheten bland bibliotekarier är låg. Av fackförbundet DIK:s medlemmar är under en procent utan jobb. En situation som gör att flera bibliotek har svårt att hitta rätt personal, säger Anna Troberg, ordförande för DIK.

– Vi har under en lång tid sett att det råder brist på bibliotekarier. Våra medlemmar vittnar om att det är svårt att rekrytera. Och det beror på att det utbildas för få bibliotekarier.

KARIN MARTINSSON, utredare på Svensk biblioteksförning håller med.

– Det är generellt svårt att rekrytera, även om behoven ser olika ut i olika delar av sektorn och var i landet man befinner sig. Det är sedan många år svårt att rekrytera chefer. En fördel med låg arbetslöshet är att det kan bli lite rotation. Traditionen på biblioteken är annars att man inte byter jobb så ofta.

Både DIK och Svensk biblioteksförning ser också med oro på bristen på skolbibliotekarier. Under de senaste åren har flera satsningar gjorts på att bemanna skolbiblioteken, vilket lett till att efterfrågan på bibliotekarier har ökat. Och den utvecklingen kommer troligtvis bara att fortsätta framöver. Eftersom i princip

TEXT JOHANNA
KVARNSSELL
GRAFIK LOUISE BÅÅTH

Karin Martinsson
FOTO: ELISABETH OHLSON WALLIN

alla bibliotekarier som utbildas får jobb, finns det inga över för att bemanna skolbiblioteken. Därför ser DIK det som nödvändigt att börja utbilda fler.

– Om skolbiblioteken ska ha den bemanning som de behöver måste det utbildas i alla fall dubbelt så många bibliotekarier varje år under en tioårsperiod, säger Anna Troberg.

Karin Martinsson poängterar också att arbetet som skolbibliotekarie ställer helt andra krav än andra bibliotekarietjänster.

– Det är väldigt många som tycker att det är svårt att vara skolbibliotekarie. Man jobbar ofta ensam och det är ett stort ansvar.

ARBETSFÖRMEDLINGEN kom i mitten av april med sin senaste prognos om var jobben finns. Där finns inte bibliotekarie med som ett bristyrke. I stället bedömer myndigheten att det råder balans, att det varken finns för många eller för få för det antal tjänster som ska tillsättas.

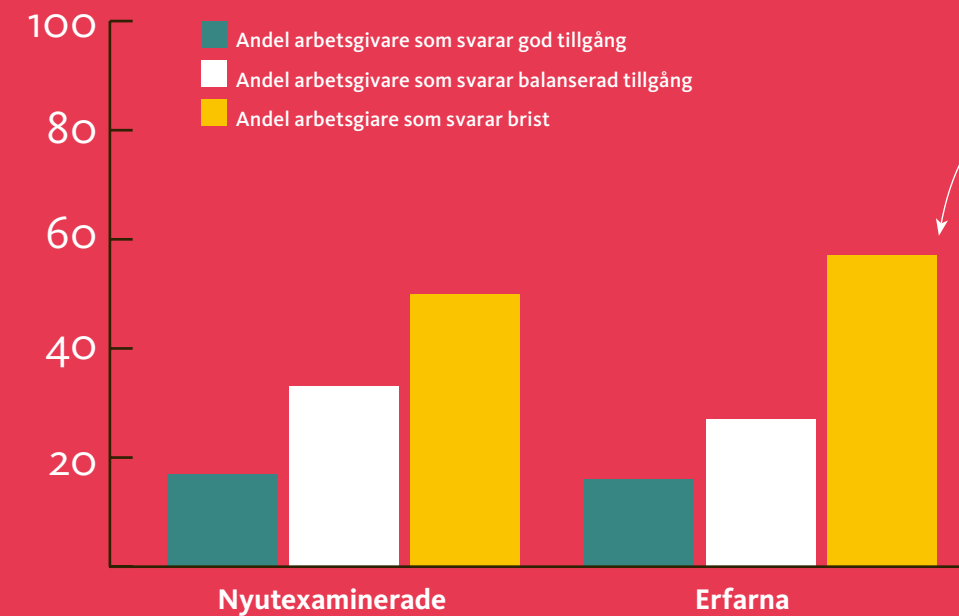
Men den bedömningen gäller för hela Sverige. I flera län, som till exempel Dalarna och Halland, råder det liten konkurrens om bibliotekariejobben. Och även om snittet för riket fortfarande visar på en balans rör det sig sedan 2014 allt mer mot en brist på bibliotekarier.

– Det finns två anledningar till det. Dels att det ställs andra krav på bibliotekarier med tanke på digitaliseringen och den tekniska utvecklingen i dag och att det finns ganska få utbildningar till bibliotekarie. Jag kan inte säga att det utbildas för få, men det utbildas absolut inte för många heller, säger Annelie Almérus, arbetsmarknadsanalytiker på Arbetsförmedlingen. ■

”Brist”, säger arbetsgivarna

Det blir allt svårare att hitta bibliotekarier att anställa, både erfarna och nyutexaminerade. Redan 2012 började flera arbetsgivare rapportera brist på erfaren personal, visar SCB:s arbetsmarknadsbarometer.

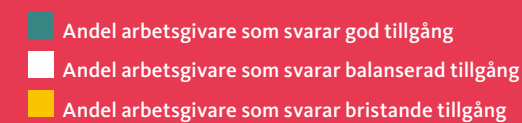
Tillgång på utbildade bibliotekarier 2018

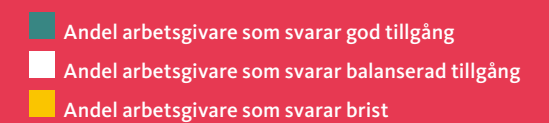
Arbetsförmedlingens "balans" är inget arbetsgivarna märker.

Från god tillgång till brist på 8–10 år

Nyutexaminerade

Yrkeserfarna

Södertörn möter nya behov

Det samhälls- och praktknära står i fokus när den treåriga bibliotekarieutbildningen på Södertörns högskola nu fått sina konturer.

TEXT MARTIN RÖSHAMMAR

Pamela Schultz Nybacka
FOTO: EVA ENARSSON/KB

Behovet av bibliotekarier är skriande och det utbildas för få. Men vi ser också att det är en väldigt homogen bibliotekariekår, den vi har i dag. I Botkyrka, där det talas mer än hundra språk, har vi svårt att rekrytera personal som talar flera språk och därför kan ge våra medborgare bra service, säger Anja Dahlstedt som är kultur- och fritidschef i Botkyrka kommun.

Det är bland annat hennes tankar och önskemål som ligger bakom Södertörns högskolas nya utbildning.

– Skolan har en interkulturell profil och jag tror att de kommer att ha goda förutsättningar att bredda rekryteringen till bibliotekarieutbildningen, förklarar Anja Dahlstedt, som också menar att det är viktigt att det finns en utbildning i Storstockholmsområdet. Inte minst för den breddade rekryteringsgenen skull.

HON KONSTATERAR att de fem befintliga utbildningarna ständigt förnyas sig och att det är nödvändigt när yrket i sig är så brett som det är i dag. En bibliotekarie är inte bara litteraturförmedlare eller informationsförmedlare utan nu handlar arbetet mycket om att uppskatta att möta och bemöta människor och om att ha ett stort samhällsengagemang som innebär att man vill bidra till bättre förutsättningar för invånarna. Då är det nödvändigt menar Anja Dahlstedt, att kommunicera kring yrket på ett

nytt sätt, att nå ut med att det är ett bredare uppdrag än tidigare.

PAMELA SCHULTZ NYBACKA är programsamordnare för det nya bibliotekarieprogrammet på Södertörns högskola. Även hon lyfter fram skolans mångkulturella profil, men också dess mångvetenskapliga profil och att de jobbar aktivt med medborgerlig bildning. Hon pekar också på möjligheter till samverkan, exempelvis samarbete med lärarutbildningen.

– Det behövs pedagogisk kompetens i bibliotekarieyrket. På skolan finns också medieteknik och medie- och informationsvetenskap. Det är viktigt att arbeta aktivt med digitala verktyg, väldigt hands on och det rör sig inte bara om att hjälpa andra att hitta till information via digitala medier, utan att man kanske

även kan vara med och skapa egna digitala medier, säger Pamela Schultz Nybacka.

”Det rör sig inte bara om att hjälpa andra att hitta till information via digitala medier, utan att man kanske även kan vara med och skapa egna digitala medier.”

HON TYCKER om bilden av bibliotekarien som en demokratiarbetare, en som främjar fri åsiktsbildning, samtal, som förmedlar information och kunskap, men också yttrandefrihet. De ansvariga bakom den nya utbildningen på

Södertörns högskola vill poängtera att det är ett samhällstillvänt yrke, att man hjälper människor och gör skillnad för människor.

– Vi kommer också att vara praktknära, göra många studiebesök och praktikperioden är tio veckor lång. Ja, professionsinriktat fast med akademisk grund, så skulle jag vilja beskriva vårt program, förklarar Pamela Schultz Nybacka. ■

Av författaren till
*I varje ögonblick
är vi fortfarande
vid liv.*

”... en mycket drabbande roman om livet och döden.” Svenska Dagbladet

Översättare: Johan Nilsson

En kärleksfull i
nifrånschildring av
ett livsviktigt yrke.

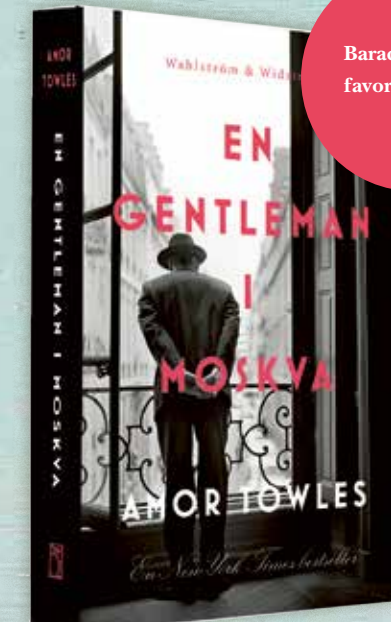
”Den fick mig att skratta och gråta. Den fick mig att tänka. Den fick mig att börja uppskatta detta mest underskattade av yrken mer än någonsin.” Guardian

Goodreads Choice
Awards pris för
bästa roman 2017

Översättare: Anna Strandberg

” en riktig bladvändare. Redan från början vet man att katastrofen kommer och vägen dit är spännande och fångslande.” Norra Skåne

Barack Obamas
favoritbok 2018

Översättare: Annika Hultman-Löfvendahl,
Jan Hultman

”Allt du kan önska dig av en roman. En fullkomlig njutning.” Mail on Sunday

I Bibliotekariummet har vi samlat lästips, förslag på teman och författarintervjuer. Här kan du också anmäla dig till Bibliotekariummets nyhetsbrev. Hoppas vi kan hjälpa er i ert jobb att inspirera och tipsa Sveriges alla läsare. Välkommen in!
www.bonnierforlagen.se/bibliotekariummet

AB
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

TILLSAMMANS UTSER VI ÅRETS BOK 2019!

För fjärde året i rad får de svenska läsarna chansen att rösta fram ÅRETS BÄSTA BOK. Juryn har nominerat 12 st böcker* och NU ÄR DET UPP TILL LÄSARNA att säga sitt. Läs mer och rösta på just din favorit på ARETSBOK.SE

BEHÖVER DU
SKYLT MATERIAL TILL
BIBLIOTEKET?
HÄMTA PÅ
ARETSBOK.SE

1 2019
ÅRETS BOK
PRESENTERAS AV
BONNIERS BOKKLUBBAR

Kriterier för nomineringarna:

- HÖG SPRÅKLIG KVALITET
- VÄL BERÄTTAD HISTORIA SETT TILL HANDLING, KARAKTÄRER OCH MILJÖ
- TILLTALA EN BRED LÄSEKRETS
- SVENSK OCH UTLÄNDSK SKÖNLITTERATUR UTGIVEN PÅ SVENSKA UNDER MAJ 2018 - APRIL 2019

NY MODELL

Vad bygger ni?
Tipsa bbl@a4.se

Traditionen möter framtiden

Modernistiska vinklar som hämtade ur en *Star Trek*-film möter klassisk arkitektur med ett tidlöst lugn när Sveriges äldsta universitetsbibliotek Carolina Rediviva öppnar huvudentrén efter två års renovering.

Den som kommer till Uppsala för första gången kan inte undgå att fästa blicken på den ståtliga biblioteksbyggnaden Carolina Rediviva som ligger på toppen av Carolinabacken mitt i de centrala delarna av stan.

Insidan har däremot varit i stort behov av upprustning och modernisering under en längre tid, egentligen ända sedan färdigställandet av byggnaden år 1841.

– Redan när biblioteket byggdes för snart 200 år sedan var det lite gammaldags och det uppstod snabbt problem i form av platsbrist, säger överbibliotekarie Lars Burman som tillsammans med bibliotekschefen Cecilia Ekström visar runt i de nyrenoverade delarna av biblioteket.

FÖR ATT MÖTA behovet av fler platser för såväl forskare och studenter som för den ständigt tilltagande boksamlingen har en rad förändringar gjorts genom åren. En tidigare festsal gjordes om till ett bokmagasin i slutet av 1800-talet och en ny tillbyggnad gjordes i början av 1900-talet.

Den senaste i raden av tillbyggnader är läsesal C som uppfördes i slutet av sextioalet och början av sjuttioalet, samt en motsvarande tillbyggnad på andra sidan av husets mittpunkt.

TEXT MALIN LETSER
FOTO MAGNUS
HJALMARSSON
GRAFIK JOHAN
CELSING ARKITEKT-
KONTOR

Den 2 maj öppnade Carolina Rediviva sin nyrenoverade entréhall.

– Fram till i dag har C-salen varit den enda platsen där studenter har kunnat mötas och prata med varandra, men där har det varit fullsatt från tidig morgon till sen kväll, säger Cecilia Ekström.

Biblioteksledningen och Statens fastighetsverk, som äger byggnaden, var eniga om att en upprustning var nödvändig och efter flera års planering inleddes renoveringen under våren 2017.

Totalt är det 4 500 av bibliotekets sammanlagt 18 000 kvadratmeter som har berörts av arbetet och fokus har legat på att öka tillgängligheten och antalet sitt- och mötesplatser samt att skapa en mer välkomnande entré, förbättrad service och högre säkerhet.

Arkitekten bakom arbetet är Johan Celsing, son till Peter Celsing som ritade den senaste tillbyggnaden på sextio- och sjuttioalet.

Ritning
på nästa
sida!

NY MODELL

Vad bygger ni?
Tipsa bbl@a4.se

– Vi har velat skapa ett mer modernt bibliotek där våra studenter kan mötas, berättar Cecilia Ekström.

Under byggnadsfasen har bibliotekets huvudentré varit stängd och i stället har det funnits en tillfällig ingång på byggnadens norra gavel.

När huvudingången nu åter öppnas är det med en helt ny entréhall och intilliggande utställningshall. Innanför entrén har en ny plats skapats där all service är samlad på ett och samma ställe, såväl reception som in- och utlåning och biblioteksservice.

– Tidigare har det varit ganska förvirrande att komma in i biblioteket. Som besökare visste man inte riktigt vart man skulle gå för att få hjälp. Servicedisken och receptionen låg på olika platser och var ganska dolda, säger Cecilia Ekström.

MINDRE SYNLIGA förändringar som har gjorts är att man har höjt säkerheten för samlingarna. Flera tillgänglighetsanpassningar har gjorts.

Men det som kommer att upplevas som ett av de största lyften är att en ny caféavdelning har byggts i flygeln där informationsdisken låg tidigare. Här har det även frigjorts utrymme en halv trappa upp, där det tidigare var kontorsplatser för bibliotekets medarbetare. Förutom att den här nya sektionen ger 200 nya sittplatser skapar den också en spännande arkitektonisk motsats till bibliotekets övriga rum.

– Att kliva in i cafédelen är som att kliva rakt in i en *Star Trek*-film. Det är den brutala modernismen som öppnar sig med nya spännande vinklar. Den här delen står för förändring och en tro på framtiden och ger en spännande kontrast till den mer klassiska och harmoniska arkitekturen med ett evigt lugn som säger "we are here to stay!" säger Lars Burman.

Cecilia Ekström håller med och tillägger att det känns bra att nu ha en väl formgiven insida.

– Nu har vi en stolt byggnad som vill visa upp sig och som är lika vacker på insidan som på utsidan, säger hon. ■

FOTO: MAGNUS HÅLMARSSON

Gammalt möter nytt i Johan Celsings version av Uppsalas stolthet Carolina Rediviva.

Rymd och liv

I sin nya form har Carolina Rediviva samlat servicen och skapat fler sittplatser för studenter och andra.

1. CAFÉ CAROLINA

Cafédelen präglas av en modernistisk arkitektur som ska symbolisera förändring och en tro på framtiden. Här finns totalt 200 sittplatser och möjlighet att beställa fika och mat från restaurangen, eller att värma medhavd mat.

2. UTSTÄLLNINGSALEN

Utställningshallen har flyttats och ligger nu i anslutning till entrén. Det har även tillkommit en del digitala komplement till föremålen som visas. Säkerheten har också höjts. Här finns även en liten butik.

3. ENTRÉHALLEN

Entrén har genomgått en total renovering med nya färger och arkitektoniska detaljer. "I entrén ovanför Carolinabacken möter biblioteket samhället. Här ska alla känna sig välkomna", säger överbibliotekarien Lars Burman.

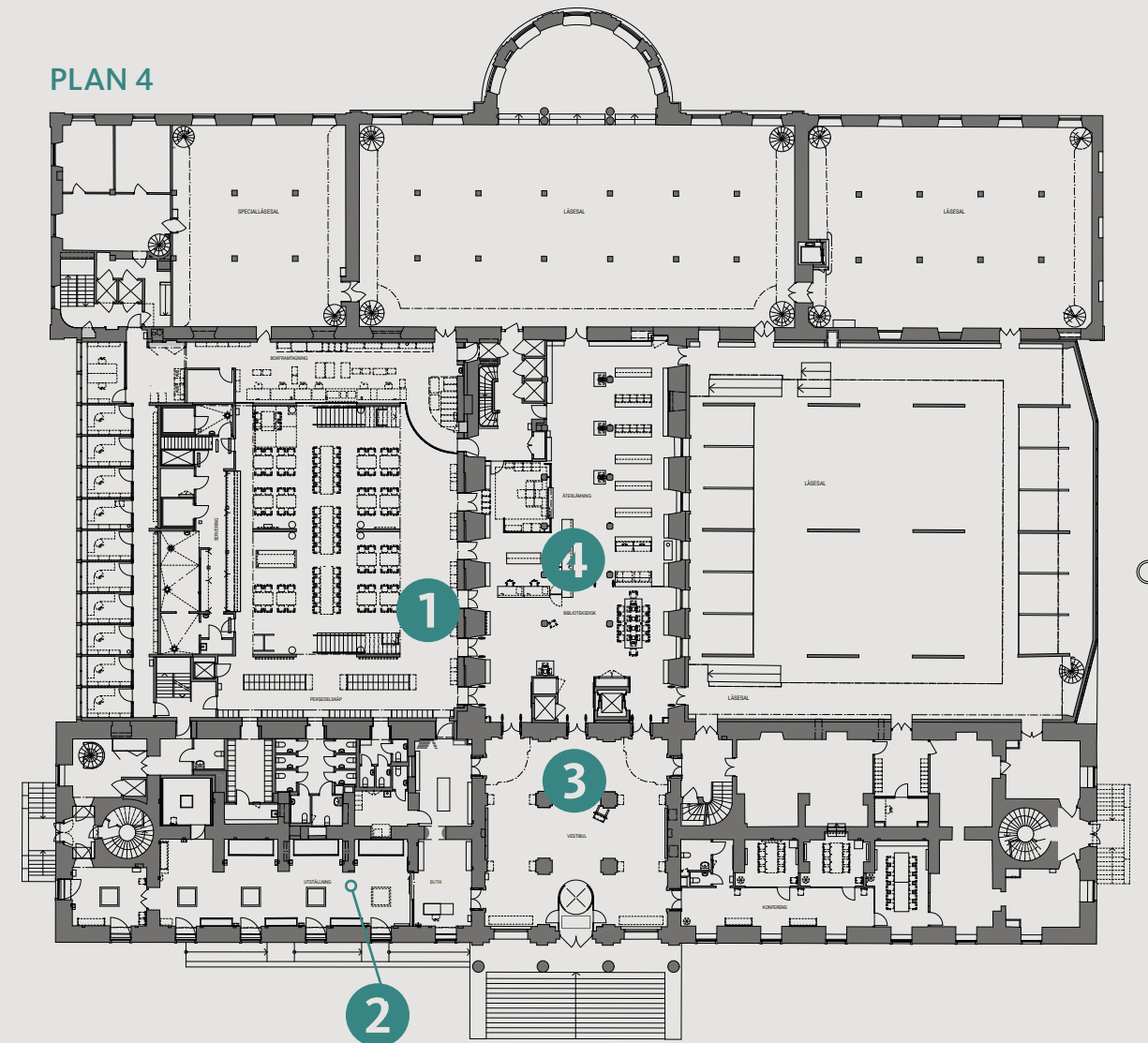
4. PASSAGEN

Här är all service samlad på ett och samma ställe, såväl reception som in- och utlåning och biblioteksservice. "Passagen kommer domineras av studenter. Den är tänkt att vara det levande, pratande och arbetande biblioteket. Längst in har vi de tysta läsesalarna för studier och forskning", förklarar Lars Burman.

5. STUDENTPENTRY OCH FLER PLATSER FÖR STUDIER OCH SAMTAL

En halv trappa upp från caféet har det frigjorts utrymme för fler sittplatser. Här har det tidigare varit kontorsplatser för bibliotekets medarbetare.

PLAN 4

PLAN 4 ½

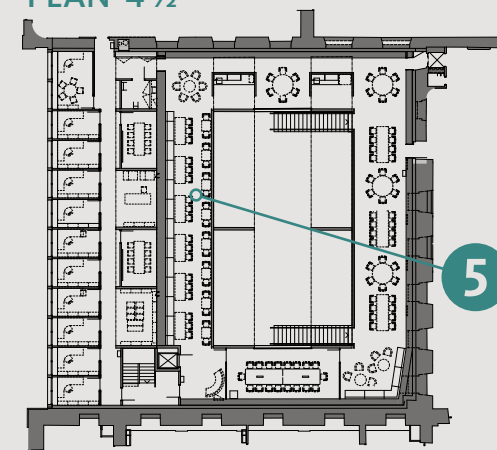

FOTO: MAGNUS HÅLMARSSON

Café Carolina har trots sin luftiga utformning rum för tvåhundra sittplatser.

Matilda Ernkran har inte någon akademisk examen. Men hon har betyg i statsvetenskap (4op), nationalekonomi (2op) och sociologi (4op) från Örebro universitet.

Hon vill öppna dörren för fler

Matilda Ernkran var den första i sin familj som tog steget till högre studier. Nu vill hon bidra till att bredda rekryteringen till universitet och högskolor. Med distansutbildningar kan hela landet vara med.

TEXT KARIN PERSSON FOTO VIKTOR GÅRDSÅTER

Säkerhetschefen har sagt nej. Inga bilder får tas inne på Matilda Ernkran arbetsrum. Allmänheten ska inte känna till var fönstren är, hur dörrhandtagen ser ut, hur man skulle kunna komma åt ett statsråd. I stället får vi husera en halv trappa upp, i ett anonymt sammanträdesrum där bokhyllorna fylls av Regeringsrättens årsbok från 30-talet och framåt och whiteboard-tavlan är noga rentorkad.

– Man skulle önska att det åtminstone fanns en soffa, säger Matilda Ernkran urskuldande.

Vi befinner oss på Utbildningsdepartementet, vars entré ligger inklämd mellan en barnklädesaffär och en karamellbutik på den

mest turisttöta delen av Drottninggatan. Här har Matilda Ernkran sin bas sedan regeringsbildningen till sist gick i mål i januari och hon blev Sveriges nya minister för högre utbildning och forskning (samt rymden). Enligt många ett otippat val av Stefan Löfven. Hon hade bara innehaft posten som ordförande för utbildningsutskottet i tio månader när hon utnämndes till minister. Innan dess har hon ägnat sig åt helt andra frågor, som kultur och miljö- och jordbrukspolitik. Dessutom saknar hon akademisk examen, anmärkte skeptikerna.

Själv blev Matilda Ernkran också förvånad över att bli tillfrågad.

– Jag hade tänkt ut en helt annan fråga som jag tyckte att jag skulle få. Jag har varit med så pass länge i det politiska livet att jag vet hur många hänsyn man behöver ta när man väljer vilka man tillfrågar om att bli statsråd. Å andra sidan var jag ju väldigt snabbt på och tyckte att det var roligt.

Vad var det för annan fråga du väntat dig?

– Det får nog stanna mellan mig och statsministern. Lite hemligheter får man ha.

SOM MINISTER för högre utbildning och forskning är det Matilda Ernkran uppgift att fortsätta arbetet med att göra högre utbildning tillgänglig i hela landet och att utveckla distansutbildningarna. Hon ska också göra lärarutbildningen och lärarrollen mer attraktiv så att fler kan och vill bli lärare. Högre utbildning och forskning har

till uppgift att driva kompetensförsörjningen i Sverige, anser hon.

– Vi ska också fortsätta värna den fria forskningen och fortsätta ha ambitionen att vara en av världens ledande forskningsnationer. Det är väl lite av det som jag har att ta mig an.

SEDAN HON tillträdde har hon bland annat hunnit meddela att regeringen föreslår en ny nämnd som ska utreda forskningsfusk. Universitet och högskolor kommer inte längre att få utreda sig själva. Macchiarini-skandalen ska inte kunna få en repris.

En annan viktig fråga på Matilda Ernkrans bord är den om öppen tillgång till vetenskap. Regeringens mål är att alla vetenskapliga publikationer som är resultat av offentligt finansierad forskning ska vara öppet tillgängliga direkt när de publiceras. Omställningen ska vara genomförd senast 2026. Dagen före vår intervju har Matilda Ernkrans tagit emot Kungliga bibliotekets stora utredning av hur vägen till målet ska se ut.

– Vi vill få till en mer öppen vetenskap för att det ligger så mycket nya värden i att faktiskt kunna tillgängliggöra forskning på ett öppet sätt. Det är demokratiskt, vi kan fortsätta utveckla oss och så vidare. Det är i grunden något gott.

Utmaningarna, säger hon, handlar bland annat om att vi har en situation där hur man meriterar sig som forskare snarare bygger på var man publicerar sig än på vad man publicerar. Att publicera sig i rätt tidskrift har stor betydelse i en forskares karriärutveckling.

En övergång till öppen tillgång skulle innebära nya spelregler.

– Det kan ge en viss oro ute i forskarvärlden.

”Att publicera sig i rätt tidskrift har stor betydelse i en forskares karriärutveckling. En övergång till öppen tillgång skulle innebära nya spelregler.”

Matilda Ernkrans

- **Ålder:** 46 år.
- **Gör:** Minister för högre utbildning och forskning.
- **Politisk karriär:** Hallsbergs kommunfullmäktige 1995–2007. Riksdagsledamot för Socialdemokraterna sedan 2002. Har suttit i Kulturrutskottet och Socialförsäkringsutskottet, ordförande för Miljö- och jordbruksutskottet och Utbildningsutskottet.
- **Bor:** Hallsberg, veckopendlar till Stockholm.
- **Familj:** Man och två barn.
- **På fritiden:** Läser böcker, springer, umgås med familjen.

Jag har väldigt respekt för att det här är svårt, och jag har fortfarande mer att lära när det gäller öppen vetenskap, men det som vägleder och bär mig inför framtiden är ändå att jag uppfattar att det finns en väldigt god samsyn, inte bara i Sverige utan också i världen, om att det är den här inslagna vägen som vi vill gå.

FLERA GÅNGER under intervjun inleder Matilda Ernkrans sina svar med meningar som ”med respekt för att jag har mycket kvar att lära...”

Det gäller till exempel frågan om huruvida forsknings- och högskolebiblioteken fyller rätt funktion i dag. Sedan följer ändå oftast en på samma gång snabb och ordrik utläggning i ämnet. Hennes grundläggande inställning är att det finns ”fantastiskt mycket kunskap” i

forskningsbiblioteken som fler borde få ta del av på ett klokt och bra sätt.

För Matilda Ernkrans själv har biblioteken spelat en stor roll i att hon som mellanstadiebarn upptäckte läsandet. I bokhyllan hemma i Hallsberg stod många fina saker, men inte böcker. En bibliotekarie som med jämna mellanrum tog med sig boklådor till klassrummet väckte hennes läslust.

Att vare sig föräldrarna eller far- och morföräldrarna studerat på högskola eller universitet blev trots allt en drivkraft för henne att plugga vidare. Högskolepoängen i statsvetenskap, sociologi och nationalekonomi slår kanske inte så stort i den värld hon nu befinner sig i, men för henne var det viktigt att se att hon klarade av det. Hon har också egna erfarenheter av att på nära håll se hur skolan kan te sig för den som har lite svårare att hänga med.

– Jag är oerhört besjälad av att göra skolan mer likvärdig för att ge alla elever de kunskaper de behöver. Eftersom jag var den som hade lite lättare för mig, så tror jag också att det byggde något om att jag skulle ta tillvara på det. Det är väl också därför jag känner ett väldigt starkt engagemang för att fortsätta att bryta den snedrekrytering som finns till högre utbildning, för att jag vet att det finns fler ute i Sverige som skulle kunna ta sig an högre utbildning och göra det väldigt väl, om de fick den chansen och möjligheten.

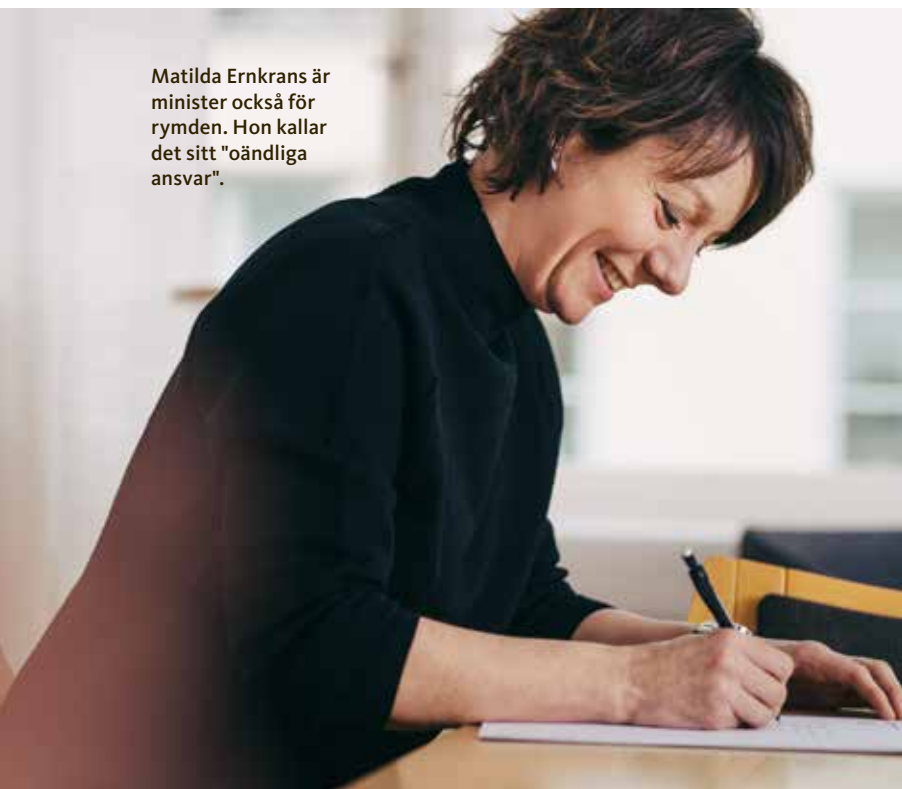

Matilda Ernkrans läser gärna. Just nu journalisten Åsa Erlandssons bok om skolattentatet i Trollhättan, *Det som aldrig fick ske*.

PORTRÄTT

Forskningsminister
Matilda Ernkrans

Matilda Ernkrans är minister också för rymden. Hon kallar det sitt "oändliga ansvar".

MATILDA ERNKRANS må vara mån om att framstå som ödmjuk inför sitt uppdrag, men hon är också noga med att påpeka att hon har många års erfarenhet av att befinna sig i den nationella politiska hetluften. Lena Rådström Baastad, partisekreterare för Socialdemokraterna, har beskrivit henne som en tuff politiker som vågar fatta svåra beslut. Matilda Ernkrans säger inte emot.

– Jag har jobbat mycket med miljö- och klimatpolitik och ska man nå framgång där behöver man nog klara av att vara lite tuff och fatta tuffa beslut. Jag var till exempel den socialdemokrat som förhandlade fram Sveriges nya klimatpolitiska ramverk med världens mest ambitiösa klimatmål. En del tyckte att det var väldigt bra, andra tyckte att det var för lite och för dåligt, och en del tyckte att vi hade tagit oss alldeles för mycket vatten över huvudet. Men sju partier kom överens om detta och nu ligger det fast.

I eftermiddag ska Matilda Ernkrans promenera den korta sträckan till Centralen för att ta tåget till järnvägsknuten Hallsberg. Hemma väntar en kväll med familjen innan hon reser

vidare för ett besök på Umeå universitet.

När hon fick sitt nya jobb trodde hon att yngsta sonen skulle tycka att det var lite häftigt att hans mamma blev rymdminister (för ja, hon är faktiskt ansvarigt statsråd för rymdfrågorna, även om den biten ofta rationaliseras bort ur titeln). Men sonen blev inte särskilt imponerad. Själv kallar hon det för sitt oändliga ansvar.

– Det är väl i och för sig bra att man har barn som tar ner en så att man har båda fötterna på jorden men ... Det här är väldigt viktigt och jag tar mig an det precis som jag får göra med mina andra områden. I mitt klimat- och miljö-engagemang, som jag bär med mig in i denna nya roll, så är det ju alldeles uppenbart så att mycket av det vi har investerat i rymden är sådant som faktiskt hjälper oss att förstå hur vår planet fungerar eller lär oss hur vi människor ska kunna leva och verka på vår planet.

DET HÄR VAR DAGENS första intervju för Matilda Ernkrans. Senare väntar två till. Hennes schema är strikt och medan fotografen packar ihop sin utrustning checkar hon ut mentalt, redan böjd över sina papper för att snabbt läsa in sig inför nästa programpunkt.

När opinionsinstitutet Novus kort efter regeringsbildningen genomförde en undersökning av svenskarnas förtroende för de olika ministrarna toppade Margot Wallström listan. Matilda Ernkrans hamnade allra längst ner.

Enligt Novus vd Torbjörn Sjöström var det emellertid inte särskilt förvånande eftersom hon är ny som minister och relativt okänd.

Hur nästa undersökning av samma

slag faller ut återstår att se. Förtroendet för politiker är kopplat till saker som vilket medieutrymme man får, hur tunga väljarna anser att ens frågor är och, förstås, hur man sköter sig. Skolfrågan är en av de viktigaste valfrågorna för svenska väljare, så vare sig medieutrymme eller tyngd lär fattas Matilda Ernkrans framöver. Själv hoppas hon vad det lider bli ihågkommen för sitt seriösa anslag, för att hon har respekt för all den kunskap som finns inom sektorn och också försöker ta tillvara på den. Det, och en hel rad andra saker.

– Jag vill bli ihågkommen för att jag faktiskt levererar det som vi har lovat. ■

”Jag vill bli ihågkommen för att jag faktiskt levererar det som vi har lovat.”

ANNONS

Läsguldet®

TILLGÄNGLIG LÄSNING FÖR ALLA

Nominera till Läsguldet!

Priset uppmärksammar personer, organisationer eller institutioner som skapar möjlighet för personer med läsnedsättning eller med nedsatt läsförmåga att läsa på sina villkor.

Lämna din nominering på
mtm.se/lasguldet
senast **den 30 juni 2019**.

MYNDIGHETEN FÖR
TILLGÄNGLIGA MEDIER

Bredda utbudet!

Hitta
hundratalet
tidskrifter
och
prenumerera via

KULTUR- TIDSKRIFTER.SE

F S K

Föreningen för Sveriges kulturtidskrifter
www.fsk.net | www.kulturtidskrifter.se

Händer det saker på ditt bibliotek eller i din kommun?

Tipsa oss om nyheter!
bbl@a4.se

Världens skolbibliotek

På Schillerska gymnasiet ville lärare och bibliotekarier stärka undervisningen i svenska som andraspråk. En ny avdelning med världslitteratur ska nu både öka måluppfyllelsen och stärka självkänslan hos eleverna.

På Schillerska gymnasiet i Göteborg finns en helt ny avdelning med världslitteratur. De två skolbibliotekarierna Johan Andersson och Pontus Robertsson har letat fram drygt 400 titlar som översatts till svenska från 39 olika språk. I fem bokhyllor finns nu böcker översatta från bland annat arabiska, somaliska, spanska, amhariska, azerbajdzjanska och tigrinja.

Syftet med avdelningen är att utveckla undervisningen i svenska som andraspråk och att stärka elevernas språkliga identitet.

Hur kommer det sig att ni behövde utveckla undervisningen i svenska som andraspråk?

– Svenska som andraspråk blev ett gymnasieämne i mitten av 1990-talet men har sedan dess varit styvmoderligt behandlat. Det har setts som en stödundervisning och som en enklare variant av svenska. I vissa fall har elever avträtt från ämnet med argumentet att de är för bra på svenska. Men svenska som andraspråk är inte på en lägre nivå utan bara av en annan konstruktion, säger Johan Andersson och fortsätter:

– Våra två lärare i svenska som andraspråk ville höja statusen på ämnet och få högre måluppfyllelse där fler klarar godkänt, så de tog kontakt med oss på biblioteket för att få hjälp och tillsammans skapade vi den nya avdelningen.

TEXT STINA LOMAN
FOTO LEIF LORENTZON,
PONTUS ROBERTSSON

Pontus Robertsson och Johan Andersson har gjort ett gediget arbete med att leta rätt på all litteratur.

”Våra två lärare i svenska som andraspråk ville höja statusen på ämnet och få högre måluppfyllelse där fler klarar godkänt.”

Vem har ni inspirerats av?

– Den kanadensiska forskaren Jim Cummins och hans forskning om flerspråkiga elever. Han menar att ett interkulturellt perspektiv på litteraturundervisningen gör att ungdomar utvecklar bättre

självförtroende och ökar måluppfyllelsen. Han betonar att litteraturundervisning och läsning är det viktigaste som finns för att utveckla ett gott språk. Det vet ju vi som bibliotekarier, men det var kul att lärarna också kom fram till det.

Hur gick ni tillväga för att skaffa litteratur?

– En del var lätt att köpa in via BTJ, men över hälften fick vi jaga rätt på via antikvariat och en del har vi köpt av privatpersoner.

Berätta om avdelningens innehåll!

– Vi har utgått från de språk som eleverna på skolan talar och valt att köpa in både klassisk och modern litteratur. Vad det är för typ av litteratur varierar beroende på vad det är för språk. I Afghanistan och Iran skrivs exempelvis mycket poesi så därifrån är det svårt att hitta romaner.

Hur visste ni vilken litteratur ni skulle köpa in?

– Som bibliotekarier följer vi litteraturutgivningen i Sverige och har gjort så i många år så mycket kände vi redan till. Annat har vi hittat med hjälp av databasen Alex och diverse sajter.

Ni har haft en del svårigheter att få tag på litteratur översatt till svenska, berätta!

– På thailändska finns det bara en enda roman översatt till svenska. Litteratur på khmer, somaliska, koreanska, burmesiska och bengali har också varit svårt. I nuläget saknar vi några språk på avdelningen.

FÖLJ
arbetet på
Instagramkontot
Schillerska-
biblioteket

Världslitteraturavdelningen består av fem bokhyllor och tanken är att det ska bli fler framöver.

Schillerskas bibliotek

På Schillerska gymnasiet i Göteborg går 1 050 elever. 140 studerar svenska som andraspråk. Världslitteraturavdelningen tog fyra månader att skapa och öppnade i slutet av januari. Den består av drygt 400 böcker översatta från 39 olika språk. Syftet med projektet är att stärka elevernas identitet, självkänsla och självförtroende samt att förbättra studieresultaten.

– Sedan har vi – till vår stora frustration – upptäckt att mycket finns översatt till norska och danska men inte till svenska. Jag vet inte vad det kan bero på, men vi har känt oss som ett kulturellt u-land i jämförelse.

Vad har ni fått för respons av eleverna?

– De är väldigt glada över att det här kommit till. Själv tycker jag projektet varit spännande att jobba med. Min kunskapsbas har utvecklats, men det har också varit mycket mer jobb än jag trodde eftersom titlar som jag sett för ett antal år sedan inte längre finns i backlist som jag trott. Relativt stora författarskap som jag tog för givet skulle finnas översatta gjorde inte heller det.

Vad händer nu?

– Eleverna har börjat låna böcker och vi arbetar med några noveller i klasserna. Vi får se hur vi går vidare, eventuellt drar vi i gång bokcirkel. Eleverna kommer att få önska vilka böcker och vilken verksamhet de vill ha. ■

”Slut upp för BBL!”

En omvärldsbevakande kanslifunktion ersätter inte en fri och obunden tidning. Försvaret av Biblioteksbladet är ett försvar för den fria pressen. Det skriver tidigare ordförande och anställda i ledande befattningar i Svensk biblioteksförning.

TEXT BRITTA LEJON,
ORDFÖRANDE SVENSK
BIBLIOTEKSFÖRENING
2004-2009

INGA LUNDÉN,
ORDFÖRANDE SVENSK
BIBLIOTEKSFÖRENING
2009-2014

NICLAS LINDBERG,
GENERALSEKRETERARE
SVENSK BIBLIOTEKS-
FÖRENING 2005-2016

PETER AXELSSON,
INFORMATIONSCHEF
SVENSK BIBLIOTEKS-
FÖRENING 2000-2011

GUNNAR SAHLIN, RIKS-
BIBLIOTEKARIE 2003-2012
OCH VICE ORDFÖRANDE
SVENSK BIBLIOTEKSFÖ-
RENING 1996-2003

GUNILLA HERDENBERG,
RIKSIBLIOTEKARIE
2012-2019 OCH VICE
ORDFÖRANDE I SVENSK
BIBLIOTEKSFÖRENING
2004-2006

Yttrandefrihet är en av våra viktigaste rättigheter, och är en av de fundamentala mänskliga rättigheterna. Svensk Biblioteksförning ska, enligt sina stadgar, vara en organisation som värnar denna yttrandefrihet. Uppgiften är både självklar och logisk utifrån att man företräder medlemmar som har till uppgift att främja fri åsiktsbildning och det demokratiska samhällets utveckling. En av hörnpelarna i demokrati är den fria och oberoende pressen.

I EN MOTION till Svensk Biblioteksförnings årsmöte föreslås att branschtidskriften *Biblioteksbladet* (BBL) som är en del av Sveriges fria press sedan 100 år, helt sonika ska läggas ner och ersättas av en omvärldsbevakande kanslifunktion. En sådan

utveckling vill vi inte se. I funktioner vi haft inom Svensk biblioteksförning och svenskt biblioteksväsende har det varit självklart att stå upp för, försvara och utveckla *Biblioteksbladet* som en del av den fria pressen och som en del av medlemsnyttan i föreningen.

Frågan om *Biblioteksbladet* är tudelad. Den är för det första principiell utifrån föreningens uppgift att värna yttrandefriheten. Biblioteksbladet och dess fria och oberoende funktion blir en stark symbol för att föreningen i praktisk handling lever de värden man säger sig stå för. För att trygga en fri och oberoende tidskrift har föreningen i sitt ägande och sin styrning av BBL lutat sig mot Journalistförbundets riktlinjer för organisationstidningar.

Om en av världens rikaste biblioteksförningar inte skulle ha råd att förse Sverige och världen med en fri och oberoende bibliotekstidskrift – vem skulle då ha det?

För det andra handlar Biblioteksbladet också om medlemsnytta. Att biblioteksväsendet ska ha en egen tidskrift var så självklar att det var en av de saker som SAB:s första årsmöte 1915 fattade beslut om. Fredrik Nilsson, bibliotekarie vid Stockholms arbetarebiblioteksförbunds bibliotek, slog fast: *”Vilja vi gagna vår förening, vårt gemensamma arbete och i någon mån oss själva, ja då kunna vi helt enkelt inte undvara*

”Om en av världens rikaste biblioteksförningar inte skulle ha råd att förse Sverige och världen med en fri och oberoende bibliotekstidskrift – vem skulle då ha det?”

ett organ. Genom en tidskrift blir det oss möjligt att arbeta fram vår sammanslutning, vi skapa därmed också en möjlighet för medlemmarna av föreningen att komma i närmare kontakt med varandra.”

AV DE MEDLEMSUNDERSÖKNINGAR som Svensk Biblioteksförning genomförde under vår aktiva tid framgick att BBL var ett starkt skäl för de enskilda medlemmarnas medlemskap. De enskilda bibliotekarierna uppfattade *Biblioteksbladet* som en av de viktigaste medlemsförmånerna och att tidningen starkt bidrog till deras upplevda medlemsnytta. Undersökningarna visade också att läsvärdet av BBL var stort. Den trenden håller i sig. Den senaste medlemsundersökningen visar att 84% läser alla eller nästan alla nummer och att en majoritet läser mer än hälften av innehållet. Att avveckla en av de viktigaste medlemsförmånerna framstår inte som genomtänkt. Med det sagt – distributionsform, balans mellan tryckt och digitalt, val av kanaler och plattformar och närvaro i sociala medier är självklart frågor som löpande behöver prövas och ses över. Medielandskapet genomgår stora förändringar och förutsättningarna för att nå ut ändras. I den utvecklingen behöver BBL självklart delta. Likaså måste innehållet i tidningen utvärderas och dess relevans för medlemmarna och medlemsnyttan kontinuerligt utvärderas. Men det handlar motionen inte om och den föreslår inte utveckling av BBL – motionsförslaget är helt sonika att BBL ska avvecklas och att kansliet ska stärkas.

Niclas Lindberg
FOTO: ELISABETH OHLSON
WALLIN

Inga Lundén
FOTO: PETER AXELSSON

Gunilla Herdenberg
FOTO: KB

Alltså en förskjutning från fri, oberoende press till en kansliresurs med lojalitetsplikt mot arbetsgivare. Antas motionen kommer Svensk Biblioteksförning inte längre att ha en fri och oberoende tidskrift. Tal om annat är dimridåer.

VI MENAR ATT motionen måste avslås. BBL behövs – både principiellt och utifrån medlemsnytta.

För övrigt är vi alla gamla föreningsrävar och konstaterar lugnt att motionen under inga omständigheter kan bifallas eftersom ett bifall ändå inte kan effektueras. BBL kan nämligen inte läggas ner genom ett enkelt motionsförslag. En sådan förändring kräver stadgändring. Enligt §4 i föreningens stadgar ska föreningens verksamhet bedrivas genom bland annat en medlems-tidskrift. Om BBL ska läggas ned måste alltså stadgarna ändras. Enligt §9 kan det endast ske med två tredjedelars majoritet vid ett ordinarie årsmöte. Stadgeförfattarna har varit framsynta nog att bygga in ett starkt försvar för BBL – det visade sig klokt.

VI HOPPAS på en stark uppslutning för BBL på föreningens kommande årsmöte. Det behövs både som ett försvar av det fria ordet och för Biblioteksbladets bidrag till det svenska biblioteksväsendets utveckling. ■

TA STÄLLNING FÖR MEDMÄNSKLIGHET PÅ DITT BIBLIOTEK

Den 27 augusti är Raoul Wallenbergs dag, Sveriges nationella dag för civilkurage och medmänsklighet i Sverige. Dagen hedrar minnet av Raoul Wallenberg som räddade livet på tusentals judar under andra världskriget. Idag när intoleranser återigen breder ut sig behöver vi agera i Raoul Wallenbergs anda med medmänsklighet och civilkurage.

Förra året uppmärksammades Raoul Wallenbergs dag över hela landet med 82 enskilda firanden i 53 kommuner, i år satsar Raoul Wallenberg Academy (RWA) på att vi blir mångdubbelt fler som rustar Sverige med medmänsklighet.

NU KAN ÄVEN DITT BIBLIOTEK VARA MED I DET NATIONELLA UPPMÄRKSAMMANDET
RWA har tagit fram en utställning (fem posters) om Raoul Wallenberg, mänskliga rättigheter och civilkurage som ni kan sätta upp i ert bibliotek. Utställningen går att ladda ner i A1, A3 eller A4, kostnadsfritt.

Här kan du ladda ner utställningen: raoulwallenbergsdag.se/vara-utställningar/
Lägg in er utställning på RWA:s aktivitetskarta där Sveriges alla aktiviteter är samlade: raoulwallenbergsdag.se/skicka-ditt-egna-firande

Har du frågor kontakta Mona Hassan, projektledare för Raoul Wallenbergs dag, mona.hassan@rwa.se

Här kan du läsa mer om Raoul Wallenbergs dag: raoulwallenbergsdag.se

Ta ställning för medmänsklighet på ditt bibliotek. Tillsammans gör vi skillnad!

FRÅGA EXPERTEN

Var börjar man när man startar ett nytt skolbibliotek? Hur får man besökarna att hitta rätt i ett meröppet bibliotek? Från och med nu kan du som läsare av Biblioteksbladet ställa frågor till Svensk biblioteksförningens expertnätverk. **Skicka din fråga till bbl@a4.se** så ser vi till att den kommer till rätt expert.

Hur startar man en äppelhylla?

Hej!

Vi ska bygga upp en äppelhylla mer eller mindre från grunden. Har ni några tips för böcker eller andra medier som har fungerat särskilt bra för era besökare?

Bibliotekarie med tillgänglighetsansvar

Anna svarar:

I Äppelhyllan samlar vi alla anpassade medier för barn, framförallt för intellektuell ålder upp till 9-10 år. Vi vill att de anpassade medierna ska synas så tydligt som möjligt, både var de finns placerade i rummet (äpplet och texten *Läsa på olika sätt* visar vägen), samt att böckernas framsidor ska visas så mycket som möjligt i hyllorna. Vi kollar av vilka medier som används mest och dem köper vi extra mycket av, men vi har alla tillgängliga medier och alla titlar vi kan hitta. Vi vet ju aldrig vilken dag det kommer in någon och frågar om ett material, och om vi inte har alla material kan ju våra besökare inte veta om att de finns.

FÖR BARN tycker jag ni ska satsa på böcker med tecken som stöd, de används mycket i förskolan, och språkstimulerande material som våra Språkpillar (i samarbete med logoped) och språkväskor. Några lockande böcker att ha i äppelhyllan

är MTM:s taktila bilderböcker. De används i förskolan, av habiliteringen och för barn med synnedsättning. Även äldre, dementa, barn, unga och vuxna med intellektuell funktionsnedsättning kan ha nytta av och tycka om dem.

Böcker om olika funktionsnedsättningar hos barn, både för vuxna och barn, är bra att satsa på.

Det viktigaste är att hitta personer utanför biblioteket att samverka med: att bygga upp samarbeten med habilitering, syncentral, hörselpedagoger och logoped för att ta reda på hur behoven ser ut hos er.

SATSA PÅ DET HÄR:

- Taktila bilderböcker från MTM och SPSM.
- *Tecken som stöd* från Hatten förlag och Bona signum.
- Teckenspråk/tecken som stöd med skivan inklistrad i boken, köp skivan från Mediacuben.
- Språkstimulerande material från Hatten förlag och Babblarna, Hatten förlag.
- Språkväskor från Hatten och Språkpassar från Språka Mera. Logoped kan förskriva dem på "recept", till barn som behöver träna extra, precis som våra Språkpillar. ■

FLER TIPS!
Hittar du på Biblioteksbladet.se

ANNA FAHLEBECK, NÄTVERKET FÖR BIBLIOTEK MED ÄPPELHYLLOR

Jobbar med tillgänglig verksamhet, med barnverksamhet och ansvarar för äppelhyllan på Linköpings bibliotek.

Svensk biblioteksförningens expertnätverk är öppna för alla medlemmar. Det finns expertnätverk för:

Folkbibliotekschefer, Skolbibliotek, Statliga bibliotek, Barn- och ungdomsbibliotek, Digitala bibliotekstjänster, Bibliotekens arbete med mångspråk och nyanlända, Bibliotekens lärandemiljöer, Hbtq-frågor på bibliotek, Tidningar och tidskrifter på folkbibliotek, Tecknade serier på biblioteket, Bibliotek och upphovsrätt, Verksamhetsutvecklande metoder, IFLA, Service till studenter med läs- och skrivnedsättning, Studerande och nya bibliotekarier, Fängelsebibliotek, Bibliotek som har äppelhyllor, Ämnesbibliotekarier inom socialt arbete, sociologi och genusvetenskap, NISSAG.

Tänk strategiskt för digital utveckling

FOTO ELISABETH
OHLSON WALLIN

Ar 1976 sände Sveriges Radio ett stereotest med jämna mellanrum. Under två minuter kunde man lyssna på vilken sida ljudet skulle komma från, vänster, höger eller rakt framifrån. I dag kan man googla inspelningen som "Avgörande ögonblick" i Sveriges Radios historia. Det är garanterat något av det tråkigaste man kan utsätta sig för.

SVERIGE SKA BLI bäst i världen på att använda sig av digitaliseringens möjligheter. Regeringen pumpar ut miljarder genom olika departement för att gynna allt från innovation, forskning, delaktighet och digital sjukvård till cirkulärekonomi, förarlösa transporter med mera. Samtidigt lyser insikten om hur otroligt komplext det digitala samhället är med sin frånvaro. Vi talar ofta om digitalisering som vore det en enkel teknisk omställning. Ny teknik som ersätter personal och effektiviserar. Utan vidare granskning gör vi antagandet att allt digitalt är skonsamt mot miljön.

MÅLET ATT VARA bäst i världen på att använda sig av digitaliseringens möjligheter ställer krav på hela samhället. Det är en omställning som slår sönder alla traditionella strukturer och som redan borde inneburit nytänkande framåtsyftande politik. Men icke. Politiken är fortfarande stuprörsmässig och traditionellt hierarkisk. Biblioteksrelaterade frågor hanteras i dag på nationell nivå inom flera olika departement: närings-, justitie-, utbildnings-, kultur- och nu också

det nybildade infrastrukturdepartementet. Frågor som har långtgående effekter, som upphovsrättsdirektivet, beslutas inom EU. Även svenskar i ledande befattningar har låg förståelse för konsekvenserna av besluten, än mindre beslutsordningen inom EU. Det är katastrofalt för utvecklingen i ett land som ska vara världsledande.

VI HAR EN LÅNG utbildningssträcka att ta oss igenom. Bibliotekssektorn måste ha hög gemensam kunskap och omvärldsanalys i dessa frågor. Det handlar knappast om vilket system man ska köpa eller utveckla själv eller vilken e-boksleverantör som är billigast. Det handlar om genomgripande förändringar som påverkar våra grundlagar. För att kunna möta och förutse kommande utveckling och behov behöver vi inventera behovet av kompetensutveckling. Biblioteksdagarna 2019 har därför temat kompetens. Det ligger i tiden och alla sektorer inom samhället rustar sig för omställning, med digitaliseringen som sprängbräda. Det gäller dock att se komplexiteten och att inte inbilla sig att digitalisering blir så mycket billigare eller effektivare. Det blir annorlunda.

När Digitaliseringskommissionen presenterade sitt förslag för några år sedan inledde Jan Gulan Gulliksen med orden: "Digitalisering handlar inte om att skanna några böcker på Kungliga biblioteket i Humlegården."

Hans röst ska nu komma från en obestämd plats i rummet. Ett avgörande ögonblick som måste inkludera alla generationer.

Karin Linder
Generalsekreterare, Svensk biblioteks­förening

Varför går du på Biblioteksdagarna 2019?

SOFIA MURRAY är chef på sektionen Värds­skap i Biblioteken i Malmö. Det var ett tag sedan hon var på Biblioteksdagarna men kunde inte motstå Helsingborg.

– Jag har inte varit på Biblioteksdagarna på länge och nu när det dessutom skulle vara i Helsingborg var det alldeles för svårt att motstå.

Vad ser du mest fram emot?

– Jag ser väldigt mycket fram emot att få träffa kolleger, men även att få nya inspel och intryck.

Vem är din drömtalare?

– Det är väldigt svårt att välja men det skulle nog vara Voltaire, men han är ju som bekant död. För svårt att välja, helt enkelt. ■

TEXT ELZA ZANDI

ILLUSTRATION: ANDRZEJ OLAS

Biblioteksdagarna programmet

VI BÖRJAR I OMVÄRLDEN för att få en gemensam förståelse för de faktorer som påverkar hela sektorn. Sedan närmar vi oss de förändrade krav och faktorer som påverkar vår egen professionsutveckling. Vilka krav ställs på bibliotekarier i dag och i morgon – och vem tar ansvar för att alla medarbetare i det allmänna biblioteksväsendet rustas för att möta dessa?

Biblioteksdagarna 2019 består av ett gemensamt spår där du som deltagare är en viktig del av helhetsupplevelsen.

Du kan se hela programmet på föreningens webbplats – www.biblioteksforeningen.se. Information och program kan komma att uppdateras. ■

MEMBER

Lara Kristbjarnardottir, MSB:s bibliotek i Revinge

Lara Kristbjarnardottir är ny medlem i föreningen, i skrivande stund har hon varit medlem i ungefär en månad. Lara är bibliotekarie på Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Ett av uppdragen som MSB har är att utbilda brandmän. MSB tillhandahåller utbildning i Revinge, på Sandö och i Rosersberg. Lara ansvarar för MSB:s bibliotek i Revinge.

Den viktigaste frågan på arbetsplatsen just nu är hur de ska få studenter som vanligtvis inte är på biblioteket att komma till deras bibliotek.

– Jag gick med för att hålla mig uppdaterad om vad som händer i bibliotekens värld. Dessutom var det ju en bonus att man får rabatt till Biblioteksdagarna i Helsingborg när man är medlem.

Vad hoppas du på att få ut av medlemskapet?

– Ta del av nyheter och läsa intressanta reportage i Biblioteksbladet. Förhoppningsvis får jag inspiration från andra bibliotek runt om i landet.

Vad gör du på fritiden?

– På fritiden umgås jag med familjen. Jag gillar också att träna och att läsa. Är med i en bokklubb sedan många år tillbaka och vi träffas ganska ofta. Vintagemöbler är ett annat intresse och jag åker gärna till olika vintageaffärer på min lediga tid. ■

TEXT ELZA ZANDI

AKTUELLT FRÅN FÖRENINGEN

HAR DU TIPS på något du vill att andra medlemmar ska ta del av? Mejla Elza Zandi, webbredaktör: elza.zandi@svbib.se

AKTUELLT FRÅN FÖRENINGEN

HAR DU TIPS eller förslag på något du vill att andra medlemmar ska ta del av, skicka ett mail till Elza Zandi, webbredaktör: elza.zandi@svbib.se

KALENDARIUM

ChALS 2019

I år går ChALS av stapeln onsdagen den 25 september 2019 i Göteborg! Årets tema är artificiell intelligens & bibliotek. Vad är egentligen AI och vad blir konsekvenserna för samhället och biblioteken?

Anmälan och det färdiga programmet kommer inom kort.

ADRESS: Göteborg

DATUM: 25 september 2019

Kurs i att bli en IPM-koordinator i Lund

Kursen arrangeras i samarbete med Biologiska museet i Lund 5-6 november.

Kursen pågår under två dagar. Både teoretiska och praktiska delar ingår såväl som ett grupparbete i ett magasin.

FÖRELÄSARE: Niklas Apelqvist, intendent inom zoologi, Naturhistoriska riksmuseet; Lisa Nilsen, konservator, Lisa Nilsen, Kulturvård; Erica Bloom, forskare och mikrobiolog RISE; Maria Dalin, kemist (kemiska hälsorisker) Arbetsmiljöverket samt Toby Gough, konservator Riksarkivet.

KOSTNAD: 4 000 kr exklusive moms. I priset ingår kursmaterial, två luncher och fika.

ADRESS: Biologiska museet, Sölvegatan 37, 223 62 Lund

DATUM: 5-6 november 2019

Läs mer på
www.biblioteksforeningen.se/kalender

FOTO: SANDRA SPÖRENSTRAND

Elias Hillström är ny ordförande för Aniara-priset

ELIAS HILLSTRÖM har arbetat på Stockholms stadsbibliotek i ungefär 15 år men är uppvuxen i Luleå, som "trogen besökare på stadsbiblioteket där". Han är verksamhetsledare för vuxenverksamheten, men just nu arbetar han intensivt med Poesimässan som biblioteket årligen ordnar. Elias håller även i gång Bibliotekspodden Solen, tillsammans med sina kollegor Alice Thorburn och Patrik Schylström.

Vad kommer du att tillföra?

– Kanske främst mina erfarenheter från biblioteksarbetet med läsecirklar och programverksamhet av olika slag.

Vad är viktigast för dig när du ska utse en vinnare?

– Det ska genuint kännas som en författare och ett författarskap som känns eget, annorlunda och med en egen röst. Och förhoppningsvis också en författare som inte redan prisats och hyllats massor av gånger förut.

Vilken är din favoritbok?

– En omöjlig fråga förstås. Har någon gång nämnt Fjodor Dostojevskijs *Bröderna Karamazov* och den gjorde verkligen intryck på mig när jag läste den första gången, men det var längesen nu. Den är monumental och innehåller så många olika fantastiska delar. Det är nog fortfarande ett bra svar. Eller *Orons bok* av Fernando Pessoa, den är sagolikt vacker. ■

TEXT ELZA ZANDI

Ny jurymedlem – Karolina Persson

KAROLINA PERSSON är ny jurymedlem i Bengt Hjelmqvists pris. Hon är barn- och ungdomsbibliotekarie med visst samordningsansvar för filialerna i Gislaveds kommun på huvudbiblioteket. Karolina läste masterprogrammet i Biblioteks- och informationsvetenskap i Uppsala. För tillfället håller hon på att starta upp ett Bokstartsnätverk, utvärdera kapprumsbibliotek och avsluta ett läoprojekt för mellanstadiet.

– Det är intressant, det här med biblioteksutveckling, vad bibliotek är och kan bli. Det verkar Bengt Hjelmqvist också ha tyckt. I arbetet får vi ta emot nomineringar från biblioteksforeningens medlemmar och det ska bli spännande att få gå igenom alla dessa goda exempel från hela Biblioteksverige, säger hon.

Vad betyder det här för dig?

– Man blir såklart glad över att få det

här förtroendet och det ger mig ytterligare ett forum där man kan diskutera och lära sig mer om biblioteksväsendets förutsättningar och möjligheter.

Vad kommer du att tillföra?

– Jag är barn- och ungdomsbibliotekarie och brinner väldigt mycket för att ge barn och unga en läsande identitet. Fokus ska inte ligga på böckerna utan på människorna som ska läsa dem. Över hela landet finns det bibliotek av varierande storlek och jag har själv arbetat på en liten filial. Biblioteket kan betyda mycket där ute varje dag, varje vecka, hela året runt. Man kan säga att jag känner biblioteksverksamheten nerifrån och upp.

Vad är viktigast för dig när du ska utse en vinnare?

– Vi är alla överens om att barn ska läsa böcker och att man ska läsa

högt för barn. Problemet och utmaningen ligger i hur man får det att hända. Då gäller det att tänka strategiskt och utveckla hållbara verksamheter som leder fram till målet. Hur bygger vi exempelvis förtroende i de grupper som står långt från läsningen och biblioteket? Hur utformar vi vår samverkan med andra institutioner och konstformer samtidigt som vi behåller vår integritet? Hur skapar vi gemenskap genom läsning? Hur får vi föräldrar att läsa för sina barn? Här finns många hinder och svårigheter, men jag tänker att man måste jobba igenom detta och lära sig under processen. Det är misslyckanden som på sikt leder oss framåt, man måste bara våga fortsätta gå. Sådana här frågor intresserar mig och särskilt människorna som löst dem! ■

TEXT ELZA ZANDI

FOTO: AMANDA KARLSSON

ILLUSTRATION: ANDRZEJ OLAS

Forskardagen den 3 december – skriv upp!

Svensk biblioteks­förening bjuder in till årets Forskardag som äger rum på City-konferensen Ingenjörshuset i Stockholm tisdag den 3 december. Under Forskardagen presenteras aktuell forskning på temat hållbar utveckling. Mer information och Forskardagens program presenteras under hösten. ■

TEXT ELZA ZANDI

FOTO: PIXABAY

Vem vill du läsa?

Från och med nu kommer du att kunna läsa gästkrönikor på föreningens webbplats. Varje gästkrönikör skriver om något som knyter an till föreningens verksamhetsområden, men det är personligt skrivna texter där åsikter som uttrycks är skribentens egna.

Vem vill du läsa?

Skicka tips till elza.zandi@svbib.se ■

TEXT ELZA ZANDI

FOTO: PIXABAY

Vi festar loss på Biblioteksdagarna

Vi tjuvstartar Biblioteksdagarna 2019 med ett mingel på Helsingörs bibliotek, *Kulturvärfet*, onsdagen den 15 maj.

Vi tar en båtstrax före klockan 18.00 från Knutpunkten i Helsingborg till Helsingör och därefter är det en kort promenad till biblioteket. OBS! Nationell id-handling krävs för att komma tillbaka till Sverige.

Det kommer att finnas volontärer på plats inne på Knutpunkten, som är Helsingborgs centralstation, varifrån även färjorna går. Här kommer varje deltagare att prickas av på en deltagarlista och

i samband med det får man ut sin biljett till färjan. Färjorna går med 15 eller 20 minuters mellanrum beroende på vilken tid man åker. Viktigt att komma ihåg är att det är färjor i linjetrafik som vi åker med, de är alltså inte chartrade för oss.

Väl över i Helsingör finns också volontärer på plats som pekar ut rätt riktning. Sedan är det en promenad bort till platsen för minglet. Själva minglet pågår mellan 18.00-20.00, så exakt när man åker över är frivilligt.

Kom och mingla med gamla eller nya bekantskaper och besök *Kulturvärfet*. Vi bjuder på tilltugg och något gott att dricka! ■

TEXT ELZA ZANDI

Festen

TORSDAGEN DEN 16 MAJ är det mingelmiddag på Helsingborgs stadsbibliotek. Det bjuds på vegetarisk middagsbuffé och dryck. Under kvällen kommer vi att få lyssna på Nic Schröder, svensk programledare, skådespelare och sångare. Sommaren 2006 och 2007 var han programledare för sommarlovsprogrammet Hej hej sommar i SVT.

Vi får även lyssna på kören Pearls of Sound som är en kvinnlig barbershopkör. Dj Abby underhåller oss med mer musik.

Ny ordförande för plakettpriserna – Johanna Andersson

Johanna Andersson är utbildad bibliotekarie och har även läst litteraturvetenskap. Efter examen arbetade hon som barnbibliotekarie och de senaste sju åren har hon arbetat på skolbibliotek.

dag är hon bibliotekarie på Bäckadalsgymnasiet i Jönköping och trivs bra där. Hon har suttit i juryn för plakettpriserna i fyra år och blev vald till ordförande från och med 2019.

– Det känns bra att fortsätta i Plakettjuryn, nu som ordförande. Roligt att ha kollegornas förtroende. Det blir mitt fjärde år i juryn.

Vad kommer du att tillföra?

– Jag kommer från en arbetarbakgrund, och menar att litterära priser inte nödvändigtvis måste belöna det elitistiska och svåra. Jag kommer också att försöka få juryns arbete att flyta på så bra som möjligt, med litteraturlistor, och annat organisatoriskt. Men annars är ju juryn en grupp som jobbar tätt tillsammans och där vi alla är kollegor.

Vad är viktigast för dig när du ska utse en vinnare?

– Att boken tillför något nytt till genren. Det ska kännas att ”detta är unikt”, något liknande har jag inte läst tidigare. Det är inte så många böcker som kan leva upp till det. En författare kanske gör *en* sådan bok under sin karriär, då gäller det att nosa upp den boken!

Vilken är din favoritbok?

– Inom vuxen gillar jag Robert Jordans *The wheel of time* och inom ungdom gillar jag Wolfgang Herrndorf, *Tschick*. ■

TEXT ELZA ZANDI

FOTO: ANNA MAGNUSSON

Expertnätverket som vill jobba med Agenda 2030

Föreningen har fått ett nytt expertnätverk med fokus på hur biblioteken kan arbeta med Agenda 2030 och de globala målen.

Så här beskriver initiativtagarna det nya expertnätverket:

”Syftet med nätverket för bibliotek och Agenda 2030 är att samla bibliotek och bibliotekari­er som arbetar för att uppnå de globala målen genom sin verksamhet. Vi vill visa både för biblioteksväsendet och samhället i stort hur bibliotek på olika sätt kan bidra till uppfyllandet av de globala målen. Genom erfarenhetsutbyte och omvärldsbevakning vill vi skapa engagemang kring Agenda 2030 och rollen bibliotek kan spela i det globala och lokala arbetet för ett socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbart samhälle.”

EN AV INITIATIVTAGARNA är Karolina Andersdotter, bibliotekarie med inriktning på digitala metoder på Uppsala universitetsbibliotek. Hon har även arbetat på IFLA i Haag i ett år, bland annat med uppstarten av International Advocacy Programme. Programmet syftar till att stärka bibliotekens arbete med Agenda 2030, men framför allt till att synliggöra allt biblioteken redan gör som bidrar till

FOTO: MAGNUS HJALMARSSON

FN:s hållbarhetsmål. Många länder deltar i programmet, men inte Sverige, och det vill hon ändra på.

– I Sverige har arbetet med Agenda 2030 främst fokuserat på klimatet och på förbättrande av förhållandena utanför våra gränser, men vi behöver titta mer på oss själva och bredda synen på vad ”hållbarhet” innebär. För att miljömässig hållbarhet ska kunna uppnås krävs också ekonomisk och social hållbarhet. Där bidrar biblioteken med otroligt mycket, säger Karolina Andersdotter.

I styrgruppen för nätverket sitter, förutom Karolina Andersdotter, också Joakim Lennartsson, Göteborgs universitetsbibliotek, Hanna Frank, Anna Lindh-biblioteket, Försvarshögskolan, Åsa Lund Moberg, Nordiska Afrikainstitutets bibliotek och Maria Sandström Låstberg, Vaggeryds bibliotek.

Syftet med nätverket är att dela erfarenheter och goda exempel kring Agenda 2030 för att förbättra bibliotekens egna arbete med detta. De vill också staka ut Bibliotekssveriges (och Sveriges!) riktning när det gäller övergången till ett hållbart samhälle.

– Får vi möjlighet att utbyta erfarenheter internationellt (via till exempel IFLA-programmet) så tänker jag mig att vi får ut idéer av det som kan omsättas i handling. Det är viktigt att komma ihåg att informationsinfrastruktur inte är nationell utan global. Till exempel att open access inte är en lokal fråga utan en global – om vi publicerar svensk forskning öppet undviker vi att bidra till den informationskolonialism som hotar uppstå i dagens publiceringslandskap. Får alla tillgång till information får de också bättre möjligheter att verka för ett hållbart samhälle. Det är väldigt många pusselbitar som sitter ihop, säger Karolina Andersdotter.

Vad vill ni med nätverket?

– Driva på engagemanget i hållbarhetsfrågorna och hitta nya sätt att utveckla verksamhet i linje med detta. Men vi vill också stärka bibliotekari­er och bibliotek både inom och utom nätverket för att visa på allt de redan gör som relaterar till hållbarhetsmålen. Man kan säga så här: vi ska inte vara nöjda, men vi ska vara stolta, säger hon. ■

TEXT ELZA ZANDI

Nya biblioteks­favoriter från Bonnier Carlsen

Ett Spöktåg i Sagoskogen
– kan det vara sant? Jo, det är precis vad det är.

Nu är det äntligen dags för utflykt på förskolan Ärtan!

Den här gången är det är inte bara mysläskigt, roligt och lättläst – det är också berättelsen om Monsterakademiens grundande.

Tusen stjärnors ö är en äventyrsberättelse som träffar rakt i hjärtat.

”Under ytan lyser strålkastare upp kroppen. Den vajar mot bassängbotten. Vi stirrar på den. Också nu fortsätter tiden gå.”

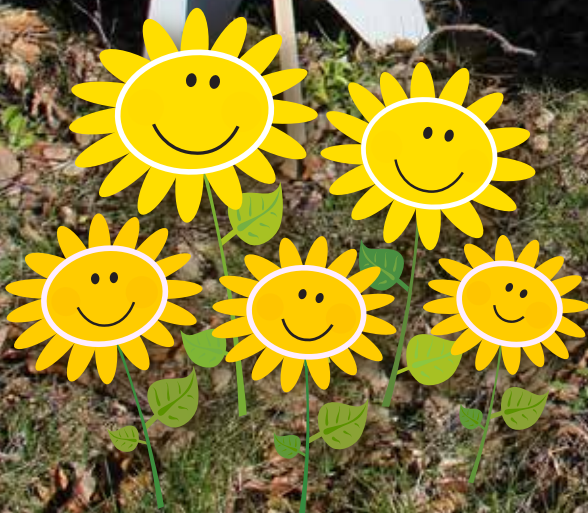
wagner **GUIDE**
3.0

Den digitala orienteringskartan som visar era
biblioteksbesökare och personal vart böcker, resurser
och mycket mer finns lokaliserat i ert bibliotek!

www.wagnerwayfinder.com

Äntligen har
SKOGEN
vaknat till liv!

**BK LIBRARY
INTERIORS**
Biblioteksfabriken i Småland